

Maria Korvola

lääkäiden vaikutusmahdollisuudet ja Isonkyrön tulevaisuus vanhusneuvoston näkökulmasta

Opinnäytetyö

Syksy 2012

Sosiaali- ja terveystieteiden yksikkö

Vanhustyön koulutusohjelma

Seinäjoen ammattikorkeakoulu
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Sosiaali- ja terveysalan yksikkö

Koulutusohjelma: Vanhustyön koulutusohjelma

Suuntautumisvaihtoehto: Geronomi

Tekijä: Maria Korvola

Työn nimi: Iäkkäiden vaikutusmahdollisuudet ja Isonkyrön tulevaisuus vanhusneuvoston näkökulmasta

Ohjaajat: Kari Jokiranta ja Anna-Kaarina Koivula

Vuosi: 2012

Sivumäärä: 52

Liitteiden lukumäärä: 2

Isokyrö on asukasluvultaan pieni kunta, jossa iäkkäiden osuus väestöstä kasvaa. Kunta haluaa säilyä itsenäisenä tulevaisuudessakin, mutta hallitus esittää kuntarakenteen uudistusta. Vanhusneuvosto on yksi keino tuoda iäkkäiden ääni esille kunnallisessa päätöksenteossa. Vanhuspalvelulaissa ehdotetaan vanhusneuvostojen lakisääteistämistä kunnissa.

Opinnäytetyöni tavoitteena oli selvittää Isonkyrön vanhusneuvoston toimintaa sekä tutkia kuntaliitosta iäkkäiden näkökulmasta. Tutkimuksessa selvitettiin muun muassa seuraavia kysymyksiä: Millainen vaikuttaja vanhusneuvosto on haastateltavien mielestä? Millaisena haastateltavat näkevät Isonkyrön tulevaisuuden kuntaliitoksessa? Millaisena kuntaliitos näyttäytyy vanhusneuvoston näkökulmasta?

Tutkimuksessa käytettiin kvalitatiivista lähestymistapaa. Tutkimusaineisto kerättiin haastattelemalla Isonkyrön vanhusneuvoston jäseniä, joita oli yhteensä kuusi. Yksilöhaastattelut suoritettiin kesällä 2012. Tutkimusaineisto on analysoitu aineistolähtöisesti ja sieltä on nostettu esille keskeisiä teemoja.

Tutkimustulosten perusteella vanhusneuvostolle halutaan enemmän painoarvoa tulevaisuudessa. Vanhusneuvoston jäsenet toivovat, että kuntapäättäjät olisivat enemmän kiinnostuneita heidän toiminnastaan. Yksi keino tähän on myöntää määrärahaa vanhusneuvoston toiminnalle. Tutkimustulokset osoittivat, että iäkkäät haluaisivat Isonkyrön säilyvän itsenäisenä kuntana niin pitkään kuin mahdollista. Kuntaliitoksesta seuraisi heidän mielestään paljon negatiivisia asioita, kuten syrjäkyläksi jääminen ja vaikutusmahdollisuuksien heikkeneminen. Jos kuntaliitos tulisi eteen, tehtäisiin se mielummin Seinäjoen kuin Vaasan kanssa. Suurin syy, miksi Vaasaa vierastetaan kuntaliitoskumppanina, liittyy kielipolitiikkaan.

Opinnäytetyöni sisältää hyödyllistä tietoa siitä, miten iäkkäät kokevat mahdollisen kuntaliitoksen. Lisäksi se antaa tietoa vanhusneuvoston toiminnasta ja sen kehittämismahdollisuuksista.

Avainsanat: vanhusneuvosto, kuntaliitos, Isokyrö

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Health Care and Social Work

Degree programme: Degree Programme in Elderly Care

Specialisation: Bachelor of Elderly Care

Author: Maria Korvola

Title of thesis: Elderly People's Possibilities to Influence and the Future of Isokyrö from the Perspective of the Council of Senior Citizens

Supervisors: Kari Jokiranta and Anna-Kaarina Koivula

Year: 2012

Number of pages: 52

Number of appendices: 2

Isokyrö is a small municipality where the population of elderly people is growing. The municipality wants to remain independent in the future, but the present government sets structural reforms of the municipality. The Senior Citizens Council is one way to bring out the elderly people's vote in municipal decision-making. Appropriate legislation of Senior Citizens Services is suggested to elderly statutory councils of municipalities.

The aim of this thesis was to determine Isokyrö Senior Citizens Council's action and also investigate the activities of municipal mergers from the perspective of elderly people. The study examined questions such as: What kind of influence does the Senior Citizens Council have? What kind of future is there for Isokyrö municipality? What kind of municipal junctions must be done from the perspective of the elderly?

The study used a qualitative approach. The data were collected by interviewing Isokyrö elderly members of the Council, of which there were six. Individual interviews were conducted in the summer of 2012. The data were analyzed through data analysis and has been raised through the central themes.

The results show that the role of the elderly in the Council should be more emphasized in the future. The Senior Citizens Council members hope that the municipal decision-makers are more interested in their activities. One way to do this is to grant resources for the activities of the elderly. The results showed that the elderly would like Isokyrö to remain an independent community for as long as possible. A junction is considered by elderly people as triggering negative effects, such as remote village status and poor chances to influence important decisions. However, if a junction should be unavoidable, they would prefer Seinäjoki rather than Vaasa, mainly because of language policy.

The thesis contains useful information about how the elderly perceive the potential consolidation of municipalities. In addition, it provides information about the elderly people's activities and development opportunities.

Keywords: Council of Senior Citizens, Municipality's amalgamation, Isokyrö

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ	4
1 JOHDANTO	6
2 KUNNAN ORGANISAATIO.....	7
2.1 Kunnallishallinnon ominaispiirteet	7
2.2 Kunnanvaltuusto.....	9
2.3 Kunnanhallitus	9
2.4 Lautakunnat.....	11
2.5 Kunnanjohtaja ja muut viranhaltijat	11
3 VANHUSNEUVOSTO	12
3.1 Vanhusneuvoston määritelmä ja historiaa	12
3.2 Kokoonpano ja toimikausi.....	13
3.3 Tehtävät.....	14
3.4 Vanhuspalvelulaki.....	15
4 KUNTAUUDISTUS.....	16
4.1 Suuri kuntauudistus vuosina 1961-1982	16
4.2 Kunta- ja palvelurakenneuudistus (Paras –uudistus) vuosina 2007-2011 ..	17
4.3 Kataisen hallituksen kuntauudistus	18
5 ISOKYRÖ	20
5.1 Isonkyrön historia pähkinäkuoressa	20
5.2 Alueellisia tietoja.....	21
5.3 Kuntaliitosneuvottelujen eteneminen Isossakyrössä	22
5.4 Kuntavaalit 2012.....	24
6 TUTKIMUKSEN TAVOITE JA TOTEUTUS.....	26
6.1 Tutkimuksen kohderyhmä	26

6.2 Aineiston tuottaminen	27
6.3 Tutkimusaineiston analysointi.....	28
7 VANHUSNEUVOSTO VAIKUTTAJANA	29
7.1 Vanhusneuvoston toiminta Isossakyrössä	29
7.2 Tapahtumat – vaikuttamisen keino.....	29
7.3 Iäkkäiden olojen parantaminen	30
7.4 Iäkkäiden kuuleminen.....	31
7.5 Määrärahan tarve	31
7.6 Virallistaminen lisää painoarvoa	32
7.7 Kuntapäättäjien kiinnostuneisuus jakaa kahtia.....	32
8 ISONKYRÖN TULEVAISUUS	34
8.1 Isokyrö säilyy itsenäisenä.....	34
8.2 Kahden kaupungin välissä	35
8.3 Huoli palvelujen säilymisestä.....	37
8.4 Vaikutusmahdollisuudet heikkenevät	37
8.5 Isokyröläinen identiteetti	38
9 JOHTOPÄÄTÖKSET	40
9.1 Isokyrö iäkkäiden silmin.....	40
9.2 Vanhusneuvoston merkitys	43
10 POHDINTA.....	45
10.1 Tutkimuksen luotettavuus ja onnistuminen	45
10.2 Oma oppiminen	46
10.3 Jatkotutkimuksen aiheet.....	46
LÄHTEET	48
LIITTEET	52

1 JOHDANTO

Kiinnostus kunnalliseen päätöksentekoon, iäkkäiden vaikuttamiseen ja oman kotiseutuni historiaan ja tulevaisuuteen muodostivat opinnäytetyöni perustan. Oman lisäyksen toi myös aiheiden ajankohtaisuus. En ole voinut välttää lukemasta tai kuulemasta uutisotsikoita kuntauudistuksesta, kuntavaaleista, vanhuspalvelulaista ja Isonkyrön mahdollisesta kuntaliitoksesta. Nämä uutisotsikot pyörivät päässäni, kun aloin muodostaa tutkimukseni ydintä – mitä mieltä iäkkäät ovat tästä kaikesta? Rakkaus kotiseutuani kohtaan johti polkuni kohti Isoakyröä, jossa kuntaliitoskeskustelut ovat hyvin ajankohtaisia. Vanha Pohjankyrön suurpitäjä on nyt kahden tulen välissä, sillä valtioneuvosto antaa Isollekyrölle mahdollisuuden valita kuntaliitoskumppaniksi eteläpohjalaisen Seinäjoen tai pohjanmaalaisen Vaasan.

Tein opinnäytetyöni yhteistyössä Isonkyrön vanhusneuvoston kanssa. Siihen kuuluu yhteensä kuusi jäsentä, joista kaksi on Eläkeliitosta, kaksi Kansallisista senioreista ja kaksi kunnan edustajaa. He kaikki ovat iäkkäitä. Iäkäs –termillä tarkoitetaan yli 63-vuotiaista. Tässä tutkimuksessa selvitetään vanhusneuvoston kokemuksia iäkkäiden vaikutusmahdollisuuksista sekä Isonkyrön mahdollisesta kuntaliitoksesta ja sen seurauksista iäkkäille.

Opinnäytetyöni teoriaosassa käsitellään kunnan organisaatiota, vanhusneuvostoa, kuntauudistusta sekä Isonkyrön historiaa ja kuntaliitosneuvotteluja aina tähän päivään saakka. Tutkimustuloksissa on esitelty kaksi eri kokonaisuutta: vanhusneuvosto ja kuntaliitos. Vanhusneuvoston jäsenten mielestä neuvostolle tulisi antaa enemmän painoarvoa tulevaisuudessa ja sen toimintaa voisi kehittää. He haluavat Isonkyrön säilyvän itsenäisenä niin kauan kuin mahdollista. Jos kuntaliitos tulisi eteen, tehtäisiin se mieluiten Seinäjoen kanssa.

Toivon, että opinnäytetyöni herättäisi lukijoissa paljon ajatuksia liittyen iäkkäiden vaikuttamiseen. Vanhusneuvosto on yksi kanava vaikuttaa, ja se saattaa olla useille vieras asia, sillä siitä ei löydy paljoa tutkittua tietoa. Onnekseni vanhusneuvostot ympäri Suomea saavat enemmän julkisuutta, mikä liittyy valmisteilla olevaan vanhuspalvelulakiin.

2 KUNNAN ORGANISAATIO

Kunnan hallinto on melko vierasta monille kuntalaisille. Innottomuus politiikkaa kohtaan johtaa myös siihen, että kunnallisen päätöksenteon perustiedot ovat usein kateissa. Siksi pidänkin tärkeänä, että selvitän kunnan organisaation perusteellisesti.

Aluksi selvitän kunnallishallinnon ominaispiirteitä, kunnan organisaation kokonaisuutta. Tämän jälkeen erittelen kunnan organisaation osat ja selvitän niiden tehtävät ja roolin kunnallisessa päätöksenteossa.

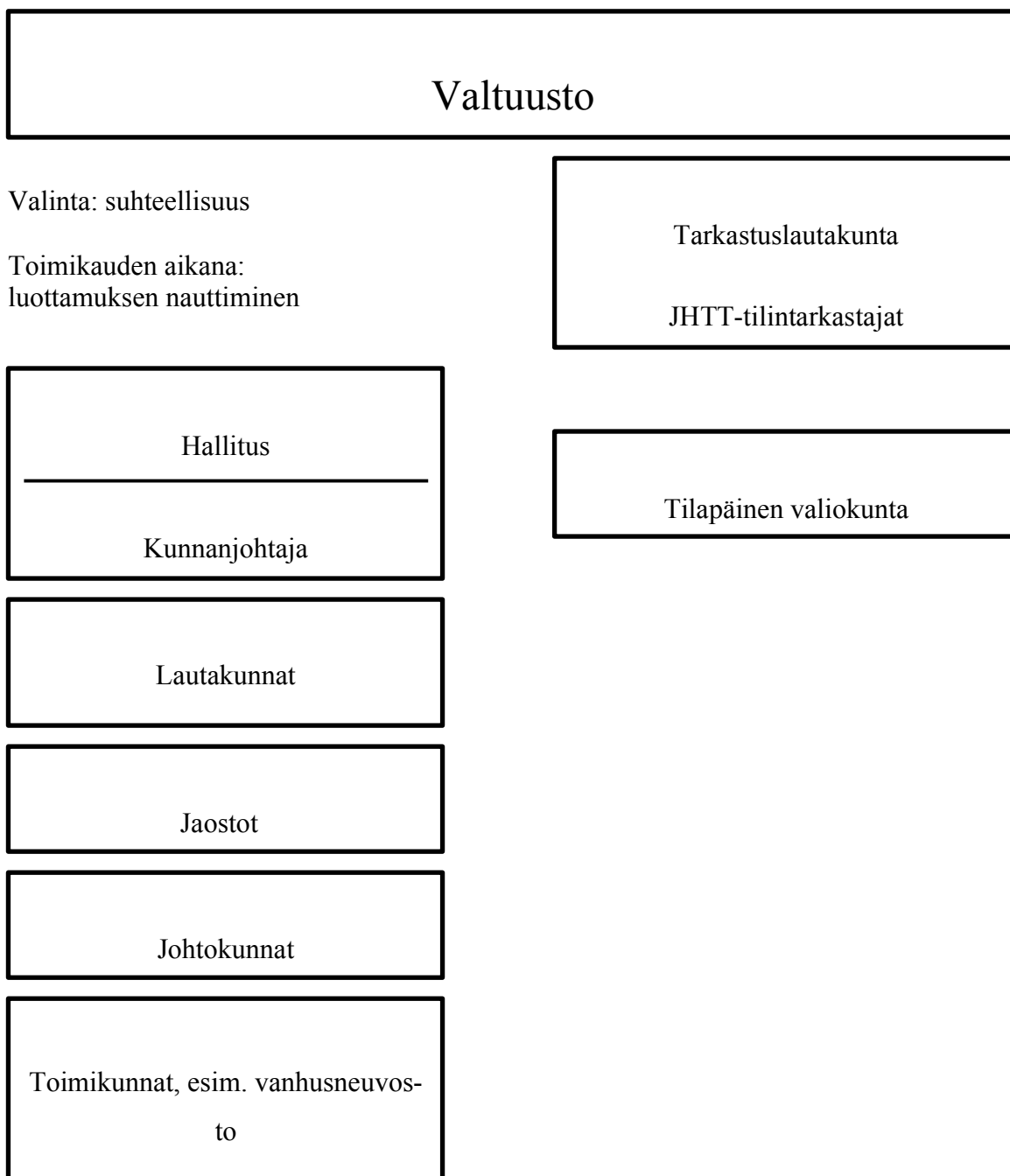
2.1 Kunnallishallinnon ominaispiirteet

Suomi jakaantuu kuntiin, joiden hallinnon tulee perustua kunnan asukkaiden itsehallintoon (Perustuslaki 121.1 §).

Perustuslaissa määritellään yllämainittu kunnallinen itsehallinto, joka on lähtökohta paikallisten asioiden hoidossa. Lisäksi siinä säädetään kuntien verotusoikeudesta, kuntien tehtävistä sekä kuntien hallinnon yleisistä perusteista. Kunnallisen itsehallinnon vuoksi sosiaalisia oikeuksia koskevien säännösten oikeusvaikutukset edellyttävät sen, että kunnille on erityisillä laeilla annettu säännösten toteuttamisen kannalta merkityksellisiä tehtäviä. Sosiaali- ja terveydenhuolto kuuluu lainsäädännössä kuntien pakollisiin tehtäviin, jotka ovat perustuslain 19§:n mukaisia oikeuksia. Tämän oikeutta vastaavan velvollisuuden subjektiksi täsmentyy kunnat. (Harjula, Lundström, Kirvelä, Majoinen & Myllyntaus 2004, 56; Tuori 2004, 210-211.)

Kunta järjestää hallintonsa kuntalain (1995) mukaisesti. Valtuusto hyväksyy johtosäännöt, jotka sisältävät kunnan organisaation, eri toimielinten sekä viranhaltijoiden toimivallan jaot ja tehtävät. Kunnan luottamushenkilöorganisaation ydin on toimielimissä, joilla tarkoitetaan monijäsenistä kunnan viranomaista. Toimielimiä ovat valtuusto, kunnanhallitus ja sen jaostot, lautakunnat ja niiden jaostot, johtokunnat ja niiden jaostot sekä toimikunnat. Lisäksi kunnan on säädettävä tilapäinen valiokunta, joka valmistelee luottamushenkilöiden erottamista ja kunnanjohtajan irtisanomista koskevaa asiaa. Se voidaan asettaa myös hallinnon tarkastamista tai

lausunnon antamista varten. Hieman epävirallisempia toimielimiä ovat erilaiset vapaamuotoiset apu- ja valmisteluelimet, kuten johtoryhmät, valtuustoryhmät, nuoris-, vammais- ja vanhusneuvostot. Näille epävirallisille toimielimille ei voida siirtää toimivaltaa. (Harjula ym. 2004, 57.)

Kuvio 1. Kunnan organisaation osat. Lähde: Harjula, H., Lundström, I., Kirvelä, T., Majoinen, K. & Myllyntaus, O. Toimiva kunta. 57.

2.2 Kunnanvaltuusto

Kunnan asukkaat valitsevat joka neljäs vuosi kuntavaalien ehdokkaista kunnanvaltuuston jäsenet. Enimmillään valtuutettujen määrä voi olla 85 (yli 400 000 asukkaan kunnissa) ja pienimmillään 17 (alle 2000 asukkaan kunnissa). (Arola ym. 2005, 58.)

Valtuutettujen tärkein tehtävä on edustaa kuntalaista sekä vastata kuntalaisten hyvinvoinnin edistämisestä. Kuntalaissa painotetaan valtuuston vahvaa asemaa ja kokonaisvastuuta kunnan toiminnasta ja taloudesta. Nämä tehtävät osoittavat sen, että vastuu ja valtuutus ovat yhteydessä toisiinsa. Valtuuston tehtävän onnistuminen riippuu siitä, miten se pystyy vastaamaan kunnan toiminnan ohjaamisesta, pitämään huolta demokratiasta sekä toteuttamaan paikallista politiikkaa. (Kurikka, Majoinen & Miettinen 2008, 17; Harjula ym. 2004, 59.)

Jokaisen valtuuston tulee luoda visio, joka on jonkinlainen toivottu tulevaisuudentila, johon tulisi pyrkiä erilaisten strategioiden, arvojen ja tavoitteiden avulla. Kun ajatus visiosta on luotu, asetetaan tavoitteet tärkeys- ja kiireellisyysjärjestykseen. Kuntalain 65§:n mukaan talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Käytännössä kuitenkin talousarvio sisältää muun muassa toiminta-ajatuksen ja strategiset linjaukset, mutta sitovat tavoitteet muotoutuvat lautakunnissa ja hallinnonaloissa. Valtuuston tehtävänä on siis päättää muun muassa kunnan toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä hallinnon järjestämisen perusteista. Lisäksi tehtävänä on päättää talouden, rahoituksen ja sijoitustoiminnan perusteista sekä talousarviosta. Valtuuston päätehtäviin kuuluu myös jäsenten valitseminen kunnan muihin toimielimiin sekä tilintarkastajien valinta. (Kurikka ym. 2008, 31-32.)

2.3 Kunnanhallitus

Kunnanhallitus vastaa kunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Kunnanhallitus valvoo kunnan etua ja, jollei johtosäännössä toisin määrätä, edustaa kuntaa ja käyttää sen puhevaltaa. (Kuntalaki 23§.)

Valtuusto on hallituksen työnantaja ja se valitsee kunnanhallitukseen yleensä vaikutusvaltaisimmat kunnallispoliitikot. Valtuusto päättää hallituksen jäsenmäärän. Hallitus on keskeisin edustuksellisen demokratian toimielin. Hallitus kokoontuu noin 2-4 kertaa kuukaudessa. (Harjula ym. 2004, 9.)

Kunnanhallituksen työ on käytännönläheisempää kuin valtuuston. Hallituksen työhön kuuluu käytännön hallinnosta huolehtiminen ja sen päävastuu on asioiden valmisteleminen valtuustolle. Kun valtuusto on tehnyt asiasta päätöksen, valvoo hallitus päätösten laillisuutta sekä täytäntöönpanoa. (Harjula ym. 2004, 59-60.)

Kunnanhallituksen ydinvastuita ovat palveluvastuu, hallintovastuu, talousvastuu, sopimusvastuu, kehittämisvastuu sekä ohjausvastuu. Palveluvastuun lähtökohtana on se, että kunnan perustehtävänä on edistää asukkaitensa hyvinvointia ja kestävä kehitystä alueellaan. Tällöin vastuuta täytyy ottaa palvelujen järjestämisen osalta joko tuottamalla itse, yhteistyössä muiden kuntien kanssa tai palveluja tilaamalla. (Koski ym. 2008, 15-16.)

Kunnanvaltuusto tekee merkittävimmät hallintopäätökset. Kunnanhallituksen johtosääntö ja virastojen hallintosäännöt ovat tärkeimpiä instrumentteja, joilla hallintovaltaa delegoidaan edelleen. Talousvastuussa hallituksen suurin tehtävä on huolehtia siitä, että lautakunnat valmistelevat taloussuunnitelman ja –arvion yhtenäisten periaatteiden mukaisesti. Kunnanhallitus antaa ohjeet myös talousarvion täytäntöönpanosta. (Harjula ym. 2004, 60; Koski ym. 2008, 19.)

Sopimusvastuulla tarkoitetaan kunnanhallituksen tehtävää valvoa kunnan etua ja edustaa kuntaa ja käyttää sen puhevaltaa (ellei johtosäännöissä toisin määrätä). Kunta on vastuutettu edistämään asukkaiden hyvinvointia sekä kestävä kehitystä kunnassa. Kunnanhallituksen kehittämistoiminnan osa-alueita on muun muassa elinkeinopolitiikka. Ohjauskeinoja ovat lausunnot ja kannanotot sekä tavoite- ja tulosohjaus. Kunnanhallitus ohjaa kunnan muita viranomaisia ja toimielimiä toimimaan hallituksen haluamalla tavalla. (Koski ym. 2008, 22-23, 25.)

2.4 Lautakunnat

Valtuusto valitsee poliittisten ryhmien ehdottamat luottamushenkilöt lautakuntiin. Lautakunnat ovat kunnan tärkeitä toimielimiä. (Arola ym. 2005, 85.)

Lautakuntien määrä on vähentynyt parin vuosikymmenen ajan ja se on merkinnyt sitä, että lautakunnissa käsiteltävät asiat ovat entistä laajempia ja vaikeammin halltuun otettavia. (Harjula ym. 2004, 9.) Lautakuntien päätehtävä on asioiden valmistelu kunnanvaltuuston kokouksiin ja päätösten toimeenpano (Arola ym. 2005, 85).

Lautakunnat linjaavat sektorikohtaista kehittämis- ja palvelutoimintaa ja niiden päätöksenteko kohdistuu strategisen päätöksenteon sijasta yhä enemmän toteuttamiseen. Varsinainen työ tehdään lautakunnissa ja useimmat valtuutetut ovatkin oman lautakuntansa luottamushenkilöasiantuntijoita. He antavat omalle ryhmälleen ja valtuustolle taustatietoja ja syvällisempää näkemystä edustamansa sektorin asioista. (Harjula ym. 2004, 9; Kurikka ym. 2008, 95.)

2.5 Kunnanjohtaja ja muut viranhaltijat

Kunnanjohtaja toimii kunnanhallituksen alaisena. Kunnanvaltuusto valitsee kunnanjohtajan joko määräajaksi tai toistaiseksi. Valtuustolla on myös oikeus erottaa kunnanjohtaja virastaan tai siirtää muihin tehtäviin. (Harjula ym. 2004, 60.)

Kunnanjohtaja johtaa kunnan hallintoa, taloudenhoitoa ja muuta kunnanhallituksen vastuulla olevaa toimintaa. Päävastuu on kunnanhallituksen asioiden valmistelu ja esittely. Lisäksi kunnanjohtajalla on oikeus käyttää puhevaltaa kunnan puolesta. Kunnanjohtajalla on myös oikeus käyttää samanlaista otto-oikeutta kuin kunnanhallituksella. (Harjula ym. 2004, 60.)

Kunta on työnantaja ja sen alaisuudessa on henkilöitä, joilla on virkasuhde kuntaan. Virkasuhde on julkisoikeudellinen palvelussuhde. Viranhaltijoiden asemasta säädetään kuntalaissa ja laissa kunnallisesta viranhaltijasta. Työntekijä voi olla myös työsopimussuhteessa kuntaan, joilloin työsuhteessa olevan asema on oikeudellisesti sama kuin yksityissektorilla ja keskeiset säännökset ovat työsopimussuhteessa. (Laki kunnallisesta viranhaltijasta; Harjula ym. 2004, 62.)

3 VANHUSNEUVOSTO

Tässä luvussa käsittelen vanhusneuvoston perusideaa – mitä sillä tarkoitetaan, miksi sen toimintaa on lähdetty kehittämään ja mikä merkitys sen toiminnalla on iäkkäiden näkökulmasta. Aihe on ajankohtainen, sillä valmisteilla olevaan vanhuspalvelulakiin ehdotetaan vanhusneuvoston lakisääteistämistä.

3.1 Vanhusneuvoston määritelmä ja historiaa

Kunnallinen vanhusneuvosto on yhteistyöelin, joka koostuu ikäihmisistä, kunnan viranomaisista, vanhus- ja eläkeläisjärjestöjen edustajista sekä muista ikäihmisten parissa toimijoista. (Virnes 2011.)

Suomessa keskustelu vanhusneuvostoista aloitettiin 1990-luvulla. Idean taustalla olivat muun muassa ikääntyneiden määrän kasvaminen, YK:n kansainvälinen ikäihmisten vuosi 1999, vanhuspoliittisten tavoite- ja strategiatoimikunnan suositukset sekä muiden valtioiden esimerkit vanhusneuvostoista. Toiminnan suunnitteluun saattoi vaikuttaa myös kunnallisten lautakuntien ja luottamushenkilöiden määrän väheneminen. Suomen vanhusneuvostojen esikuvat löytyvät erityisesti muista Pohjoismaista. Norjassa ja Tanskassa vanhusneuvostojen toiminta on lakisääteistä, mutta Ruotsissa ja Suomessa se on vapaaehtoista. (Häkkinen & Virnes 2000, 9; Leinonen 2006, 47-48.)

Vuonna 1996 perustettiin Suomeen ensimmäiset vanhusneuvostot. Vuonna 2011 vanhusneuvostoja toimi manner-Suomessa 276 eri kunnassa. (Virnes 2011.) Kuntaliitto on ollut mukana vanhusneuvostojen toiminnan vauhdittamisessa. Kuntaliitto teki vuonna 1999 kartoittavan selvityksen vanhusneuvostojen kokonaistilanteesta. Valtakunnallisia vanhusneuvostopäiviä on järjestetty vuodesta 2002 lähtien. Vanhustyön keskusliitto on pyrkinyt saamaan vanhusneuvoston toiminnan lakisääteiseksi. Lisäksi keskusliiton ylläpitämässä Vanhustyö-lehdessä on säännöllisesti kerrottu vanhusneuvostoista. (Leinonen 2006, 47.)

Vanhusneuvostot 2011 Äldreråd 2011

Manner-Suomen kunnat (320)

Kommuner på fastlandet (320)

- Vanhusneuvostot (224)
Äldreråd
- Yhdistetty vanhus- ja vammaisneuvosto (52)
Sammanlagt äldre- och handikappråd
- Ei ole (41)
Finns ej
- Suunnitteilla (3)
Planeras

Kuntien yhteiset neuvostot:

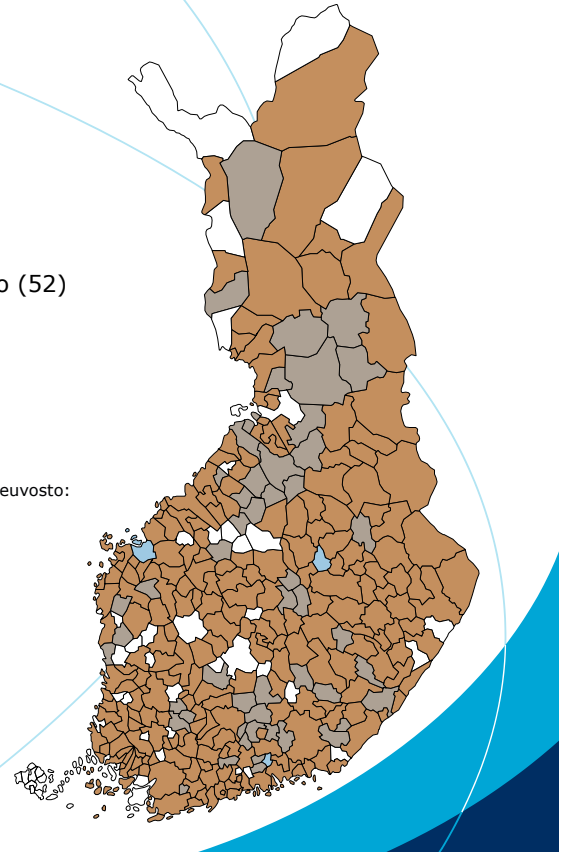
Päijät-Hämeen läntisen perusturvapiirin vanhus- ja vammaisneuvosto:
Asikkala, Hollola, Hämeenkoski, Kärkölä, Padasjoki

Kainuun ikäihmisten neuvottelukunta:
Hyrnsalmi, Kajaani, Kuhmo, Paltamo,
Puolanka, Ristijärvi, Sotkamo, Suomussalmi

Yhteisneuvosto (seniori- ja vammaisneuvosto):
Nastola ja Iitti

Lähde: Kuntaliiton toimielinkysely 2009.
Päivitetty vuoden 2011 kuntajaon mukaan.
Karttapohja © Tilastokeskus

 Kuntaliitto
Kommunförbundet

Kuvio 2. Vanhusneuvostot 2011. (Kuntaliitto)

3.2 Kokoonpano ja toimikausi

Kunnanhallitus yleensä asettaa ja valitsee vanhusneuvoston. Olennaista on, että kunnassa toimivat eri vanhusjärjestöt saavat oman edustajansa vanhusneuvostoon. Ensin järjestöt tekevät ehdotukset edustajistaan kunnalle. Vanhusjärjestöjen edustajien lisäksi kokoonpanoon kuuluvat kunnanhallituksen ja kunnan keskeisten sektorilautakuntien omat edustajat. Lisäksi joissain kunnissa vanhusneuvoston jäsenenä voi olla viranhaltijoita, seurakunnan edustajia, kyläseurojen edustajia, veteraanien edustajia jne. Jäsenten määrä vaihtelee kunnittain. (Harjula 2006; Häkkinen & Virnes 2000, 28.)

Vanhusneuvoston toiminta on kunnan toimintaa, joten kunta myös vastaa toiminnan rahoituksesta. Se kattaa muun muassa toiminnasta aiheutuvat kulut ja jäsenten kokouspalkkion. (Harjula 2006.)

Vanhusneuvostojen toimikausi on yleensä hallitus- tai valtuustokauden mittainen eli kaksi tai neljä vuotta (Leinonen 2006, 50).

3.3 Tehtävät

Vanhusneuvostot voivat tehdä aloitteita, esityksiä ja antaa lausuntoja asioista, jotka koskevat iäkkäitä. Tehdyt aloitteet ja esitykset tulisi käsitellä kunnan toimielimissä. Vanhusneuvostot eivät yleensä ole kunnan virallisia toimielimiä, eikä niillä ole itsenäistä päätäntävaltaa. Ne ovat kunnan organisaation epävirallisia toimijoita ja yhteistyöelimiä. (Häkkinen & Virnes 2000, 17; Harjula 2006.)

Jokaisen kunnan tulisi harkita, miten vanhusneuvoston toiminta kytketään kunnalliseen päätöksentekoon. Kunnissa on usein valittu malliksi toimintasääntö, jossa määritellään vanhusneuvoston suhde muihin toimielimiin sekä laaditaan neuvoston tehtävät. Keskeinen tapa kytkeä vanhusneuvosto kunnan päätöksentekoon on neuvoston edustajan läsnäolo- ja puheoikeuden antaminen toimielimissä. Tärkein lautakunta ikäihmisiä ajatellen on sosiaali- ja terveyslautakunta, mutta se ei ole ainoa. Vanhusneuvosto seuraa kunnan päätöksentekoa omasta näkökulmastaan ja se voi tarvittaessa reagoida siihen. Se voi ottaa kantaa esimerkiksi kunnan kaa-voitukseen ja ympäristöasioihin. Jatkuva tiedottaminen iäkkäiden ajatuksista liittyen palveluihin ja havaittuihin epäkohtiin on aktiivista vanhusneuvoston toimintaa. (Harjula 2006.)

Eija Tolosen Kainuun ja Pohjois-Savon vanhusneuvostoja käsittelevän tutkimuksen (2003a) perusteella vanhusneuvostot toimivat eri tavalla eri kunnissa. Haastattelututkimuksesta selvisi, että erityisesti pienissä kunnissa on paneuduttu enemmän vanhusten virkistyspäivien järjestämiseen, kun sen sijaan isoimmilla paikkakunnilla keskityttiin etenkin kunnallisten sosiaali- ja terveyspalveluiden riittävyyteen. (Leinonen 2006, 50.)

Vanhusneuvostot voivat myös järjestää erilaisia avoimia vanhusfoorumeita, luentotilaisuuksia ja muita tapahtumia. Neuvostot ovat olleet mukana tekemässä ikäihmisten palveluoppaita ja tapahtumakalentereita. Lisäksi vanhusneuvosto osallistuu

kunnan ikääntymispoliittisen strategian laatimiseen ja seuraa, miten strategia toteutuu kunnassa. (Virnes 2011.)

3.4 Vanhuspalvelulaki

Jyrki Kataisen johtamassa hallitusohjelmassa halutaan lailla turvata iäkkäiden oikeus laadukkaaseen ja tarpeenmukaiseen hoivaan. Ohjausryhmä on valmistelussa lakia ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta ja iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista. Peruspalveluministeri Maria Guzenina-Richardson asetti vanhuspalvelulain jatkovalmistelua varten marraskuussa 2011 ohjausryhmän, joka on luovuttanut ehdotuksensa peruspalveluministerille keväällä 2012. Hallituksen esitys vanhuspalvelulaista on otettu eduskunnan käsittelyyn syksyllä 2012. Hallitus antoi 8.11.2012 eduskunnalle asiaa koskevan esityksen. Lain on tarkoitus astua voimaan 1.7.2013. (Iäkkään henkilön sosiaali- ja terveyspalvelujen saannin turvaaminen 10.5.2012; Vanhuspalvelulain valmistelu 19.4.2012; Vanhuspalvelulla turvataan laadukkaita palveluita iäkkäille koko maassa 8.11.2012.)

Ohjausryhmän muistio sisältää kuntien velvollisuuksia, joista yksi on vanhusneuvoston (9§) toimintaedellytyksistä huolehtiminen. Yksi keino tähän olisi vanhusneuvoston lakisääteistäminen. Tämän pykälän tavoitteena on muun muassa parantaa ikääntyneen väestön mahdollisuutta vaikuttaa elinolojaan koskevien päätösten valmisteluun. Kunnan velvollisuus olisi ottaa vanhusneuvosto mukaan toiminnan suunnitteluun, valmisteluun ja seurantaan kaikissa asioissa, jotka liittyvät ikääntyneeseen väestöön. Tämä edellyttäisi sitä, että neuvostolle tulisi antaa tiedot ajankohtaisista hankkeista hyvissä ajoin. Myös oma-aloitteiset kannanotot ja lausunnot kuuluvat vanhusneuvoston rooliin. (Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta ja iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista 19.4.2012; Vanhuspalvelulla turvataan laadukkaita palveluita iäkkäille koko maassa 8.11.2012.)

4 KUNTAUUDISTUS

Kuntauudistus on herättänyt jo pitkään kansalaisten keskuudessa voimakkaita tunteita. Se on ollut yksi polttavimmista uutisaiheista ja saanut aikaan keskustelua aina työpaikan taukokuoneesta eduskunnan täysistuntoihin saakka. Tässä luvussa selvitän, milloin kuntaliitoksia on alettu tekemään ja miksi?

4.1 Suuri kuntauudistus vuosina 1961-1982

Kuntauudistus-termin juuret ovat 1960-luvun loppupuolelta. Vuonna 1967 säädettiin laki, joka sisälsi toimenpiteitä kunnallisen jaotuksen ja kuntien yhteistoiminnan kehittämiseksi. Lain nojalla laadittiin koko maata koskeva suunnitelma kuntajaon uudistamisesta. Lain pääperiaate oli toiminnan vapaaehtoisuus, sillä kuntajakoa muutetaan yleensä vain kuntien suostuessa siihen. (Ryynänen 2008, 19.)

Kunnat eivät suorittaneet kuntajaon tarkastamista, vaikka laki oli melko pitkään voimassa. Syynä oli kuntien yleisesti kielteinen kanta kuntauudistukseen. Vuonna 1982 valtioneuvosto totesi, ettei kuntauudistussuunnitelmissa voida olosuhteiden ja näkemysten muututtua enää pitäytyä. Kolmen vuosikymmenen aikana kuntaliitoksia toteutettiin kuitenkin suhteellisen paljon. Vuonna 1960 kuntien määrä oli 548 ja vuonna 1970 518. Vuonna 1980 määrä oli tippunut jo 460:neen. (Ryynänen 2008, 20.)

Laki kuntauudistuksesta siis kariutui. Syitä epäonnistumiseen oli muun muassa se, että laki ei saanut riittävää poliittista tukea. Poliittisen tuen puute johtui ainakin siitä, että kuntauudistuksen valmistelu toteutui ylhäältä alas-mentaliteetilla ja aikataulu oli liian nopea. (Ryynänen 2008, 20.)

4.2 Kunta- ja palvelurakennemuutos (Paras –muutos) vuosina 2007-2011

Keskeinen sysäys hankkeelle oli eduskunnan hallintovaliokunnan havainto siitä, että kuntien lakisääteiset tehtävät ja tuloperusta olivat vakavasti epätasapainossa. Paras –hanke sai alkunsa vuonna 2005 helmikuussa. Silloinen kuntaministeri Hannes Manninen arvioi, että kunnallistalous jää jälkeen kuntalaisten kasvavista palvelutarpeista ja –odotuksista. Manninen lähti vetämään 12 hengen johtoryhmää, joka toi esityksen aluekuntamallista elokuussa 2005. Aluevaiheen aikana koottiin kahdenkymmenen eri alueen mielipiteet siitä, mitkä tehtävät tulisi siirtää valtion vastuulle. Helmikuussa 2006 valmistuivat alueiden raportit muutoksen linjauksista ja niiden kannanotot vaihtoehtoisista kuntarakennemuodoista. Hankkeen toteuttamista ohjaava puitelaki hyväksyttiin kesäkuussa. Eduskunta hyväksyi puitelain tammikuussa 2007 ja se on voimassa vuoden 2012 loppuun. (Ryynänen 2008, 21; Mykkänen & Rauhio 2006, 31-35; Hankkeen aikataulu, [viitattu 10.3.2012].)

Paras -hanke voidaan jakaa kahteen eri osaan: kuntajakokysymyksiin ja palvelurakenteeseen. Kunta- ja palvelurakennemuutoksen tavoitteena on elinvoimainen, toimintakykyinen ja eheä kuntarakenne. Tavoitteena on myös taloudellinen ja kattava palvelurakenne, joka turvaa palveluiden saatavuuden ja laadun. Puitelain tavoitteena on muodostaa toiminnallisia kokonaisuuksia pohjautuen kuntiin ja yhteistoiminta-alueisiin. (Raivio 2006; Kunta- ja palvelurakennemuutos, [viitattu 10.3.2012].)

Uudistuksen tavoitteet ovat toteutuneet eri kunnissa vaihtelevasti. Rakenteellisia uudistuksia on saavutettu, mikä on johtanut kuntien välisen yhteistyön tiivistymiseen ja kuntarakenteen kehittymiseen. Toisaalta kuntarakenne on liitosten jälkeenkin edelleen hajanainen ja pienkuntavaltainen. Kuntien päätöksenteko ilmeni hitaaksi koskien puitelakiin sisältyneitä väestöpohjatavoitteita erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita siirrettiin eri tavoin yhteistoiminta-alueille. Sekä sosiaali- että terveydenhuollon palvelut ovat jakautumassa kahdelle hallintotasolle, joten palvelujen toimivuus on vaarassa. Edellä mainittujen ongelmien takia puitelaki muutettiin keväällä 2011. Valtioneuvosto voi lain mukaan velvoittaa kunnan yhteistoimintaan sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevan väestöpohjavaatimuksen täyttämiseksi kesäkuun 2012 loppuun mennessä. Tämän lisäksi

kuntien tulisi siirtää yhteistoiminta-alueille kaikki sosiaalihuollon palvelut vuoden 2015 alkuun mennessä. (Kunta- ja palvelurakennemuutos, [viitattu 10.3.2012].)

4.3 Kataisen hallituksen kuntamuutos

Uusi kuntamuutos jatkaa Paras -hanketta. Kunnallishallinnon rakennetyöryhmä teki selvityksen kullekin alueelle tarkoituksenmukaisesta kunta- ja palvelurakennemuutoksesta ja se luovutettiin kuntaministeri Henna Virkkuselle 8.2.2012. Helmimaaliskuussa 2012 järjestettiin aluekierroksia, jossa esitettiin työryhmän selvitystä. Tavoitteena on, että syksyllä 2012 puitelaki korvataan uudella rakennelailla. (Kuntamuutos, [viitattu 11.3.2012].)

Kuntarakenteen muutostarpeet liittyvät väestökehityksen ja väestörakenteen muutokseen, kuntien talouskehitykseen, palvelujen järjestämisen edellytyksiin sekä tarpeeseen eheyttää yhdyskuntarakenteita. Väestökehitys ja väestörakenteen muutos vaikeuttavat huomattavasti kuntien mahdollisuuksia järjestää peruspalveluja. Ikääntyvän väestön määrä kasvaa huomattavasti ja se tuo haasteita sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämiselle. Lisäksi kuntien väestö eläköityy voimakkaasti ja työikäisten määrä vähenee. Kunnat ovat vaikeuksissa saada riittävästi henkilöstöä palveluiden järjestämiseen. Ikäsidonnaisten menojen kasvu on jatkossa kestänytöntä ja se johtaa hallitsemattomaan velkaantumiskehitykseen. Tilanteiden ratkaiseminen edellyttää talouskasvua ja rakenteellisia uudistuksia. (Kunnallishallinnon rakennetyöryhmä 2012, 189.)

Vuonna 2020 vähintään kolmannes kunnista tulee olemaan taloudellisissa vaikeuksissa, sillä voimakas väestörakenteen muutos aiheuttaa kunnille taloudellisia lisäpaineita. Lisäksi kuntien väliset erot kasvavat ja kansalaisten yhdenvertaisuus palvelujen saannissa heikkenee. (Kunnallishallinnon rakennetyöryhmä 2012, 190.)

Kuntamuutos luo myös pohjaa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämiselle. Sosiaali- ja terveydenhuollon integroitumisen lisäksi yhdistetään perus- ja erikoistason tehtäviä. (Kunnallishallinnon rakennetyöryhmä 2012, 190.)

Kuntamuutos kattaa koko maan ja sen tavoitteena on vahvoin peruskuntiin pohjautuva elinvoimainen kuntarakenne. Peruskunnan on oltava riittävän suuri voi-

dakseen itse vastata peruspalvelunsa, joihin eivät kuulu erikoissairaanhoidon tai vaativat sosiaalihuollon palvelut. Lisäksi peruskunta muodostuu luonnollisista työssäkäyntialueista. Tavoitteena on palvelurakenne, jossa valta ja vastuu palveluiden järjestämisestä ja rahoituksesta ovat yhdellä riittävän laajaan asukas- ja osaamispohjaan perustuvalla taholla. (Kuntaudistus, [viitattu 11.3.2012].)

5 ISOKYRÖ

Isokyrö sijaitsee keskellä Pohjanmaata kahden maakuntakeskuksen – Seinäjoen ja Vaasan – välissä. Kyrönjoen varrella sijaitsevalla Isollakyröllä on takanaan merkittävä ja ainutlaatuinen historia. Tässä luvussa selvitän, minkälaisin eri historian kääntein näihin kuntaliitosneuvotteluihin on tultu.

5.1 Isonkyrön historia pähkinäkuoressa

Esihistoriallinen aika n. 5300 eaa.-1300 jaa. Ensimmäisiä asutuksen merkkejä Isostakyröstä on havaittavissa jo ennen ajanlaskun alkua. Skandinaavista asutusta on saattanut saapua Suomen rannikolle pronssikaudella. Isonkyrön alueelle siirtolaisia olisi saapunut ennen vuotta 1000 eaa. Merkkejä Isonkyrön pronssikauden asutuksesta ovat lukuisat röykkiöhaudat, Isonkyrön Laurolasta löydetty pronssimiekka ja useat tuluskivet. Lisäksi Leväluhdan ja Pukkilan hautalöydöt ovat tunnusmerkkejä siitä, että rautakaudella noin 700 jaa. on tehty kaupankäyntimatkoja kaukomaille. (Lagerstedt 1998, 8-9; Knaapi 2003, 8.)

Historiallinen aika (n. 1100-l ->) Kyrö on maakunnan vanhinta asutuskeskusta. Etelä-Pohjanmaan asutusvyöry sijoittui 1500-luvulle, jolloin Kyrön keskusalueella (Isokyrö, Vähäkyrö ja Ylistaro) oli 1550-luvulla noin 400 taloa. Etelä-Pohjanmaan neljä kirkkopitäjää olivat Mustasaari, Pietarsaari, Isokyrö ja Närpiö. Kyrön kirkkopitäjä käsitti koko laajan suomenkielisen Etelä-Pohjanmaan ja sen vanhin maininta on vuodelta 1413. Kyrö nimi on saattanut saada alkunsa siitä, että alueen asuttajissa oli Hämeenkyröstä tulleita. Hämeenkyröläiset alkoivat kutsumaan uutta aluettaan pohjoisessa Pohjanmaan Kyröksi erotukseksi vanhasta kotiseudustaan. (Väyrynen 2004, 37, 50-51; Pylkkänen 2004, 7.)

Pohjankyrön suurpitäjän muinaisen hallintokeskuksen näkyvä muistomerkki on Kyrönjoen rannalla jo vuodesta 1304 seissyt harmaakivikirkko. Kivikirkon tarkkaa rakennusvuotta ei ole pystytty selvittämään, sillä vuosilukua 1304 pidetään myös kirkon paikalla olleen puukirkon rakennusvuotena. Kansa vaelsi Kyrön kirkkoteillä riippumatta siitä, oliko kirkko puusta vai kivistä. Kyrön seurakunta pysyi yhtenäisenä katolisen ajan lopulle saakka. Tämän jälkeen alkoi ensin kappelien ja sen

jälkeen tytärseurakuntien muodostuminen. Vuosina 1532-1859 Pohjanmaan Kyrön alueesta on muodostettu 27 kuntaa tai kaupunkia. Isokyrö on ollut pitäjän nimenä vuodesta 1553 lähtien ja kunnallinen itsehallinto on alkanut vuonna 1865. (Vanha kirkko [viitattu 4.6.2012]; Väyrynen 2004, 54, 62.)

Nuijasota käytiin vuosina 1596-97. Sota oli kansannousu vääryyttä vastaan. Jaakko Ilkan johtama armeija koki tappion ja armeijan kuusi päällikköä ajettiin Kyrön kirkolle mestattaviksi. Nuijasodan toisessa vaiheessa talonpoikaisen johtajan Hannu Krankan miehistö hävisi taistelun Santavuorella. Miehistö ajettiin ratsujen edessä Kyrön kirkolle, missä heitä häväistiin ja 17 päällikköä vietiin vangeiksi. (Knaapi 2003, 28.)

Suuren Pohjan sodan viimeinen kenttätaistelu käytiin Isonkyrön Napuella 19.2.1714. Napuen taistelua voidaan pitää Ruotsi-Suomen mahtavuuden ajan päätepisteenä. (Napuen taistelun 1714 muistomerkki, [viitattu 4.6.2012].)

Isonkyrön historia on meille isokyröläisille kunnia-asia. Historia elää edelleen ja sen pystyy aistimaan erityisesti Vanhan kirkon läheisyydestä. Kyrönjoen varrella sijaitsee upean harmaakivikirkon lisäksi vanhoja eteläpohjalaisia rakennuksia, jotka edustavat 1700- ja 1800-lukujen rakennusperinnettä. Historiaa vaalitaan ja perinteitä säilytetään, sillä alueella järjestetään muun muassa joka vuosi 1700-luvun markkinat. Vanha kirkko on edelleen käytössä pääasiassa kesäisin, mutta myös joulun aikaan kirkossa voi hiljentyä oikeiden kynttilävalojen lepattaessa.

5.2 Alueellisia tietoja

Isokyrö on noin 5000 asukkaan kunta, jossa 31.12.2011 yli 65-vuotiaiden osuus väestöstä oli 22,1 prosenttia (Isokyrö - Storkyro, [viitattu 10.10.2012]). Vaikka Isokyrö on tyypillinen eteläpohjalainen kunta, on se nykyään osa Pohjanmaan maakuntaa, jossa suurin osa kunnista on ruotsinkielisiä. Isokyrö liittyi osaksi Pohjanmaan maakuntaa vuonna 1998 maakuntajakolain seurauksena.

Maakunnaksi määrätään alue, johon kuuluvat kunnat muodostavat toiminnallisesti ja taloudellisesti sekä alueen suunnittelun kannalta tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden. Valtioneuvosto päättää maakuntien lukumäärän, alueet ja nimet asianomaisia maakuntien liittoja ja kuntia kuultuaan. (Maakuntajakolaki 1§)

Isokyrö esittää lausunnossa maakunnan nimeksi Pohjanmaan, sillä pohjalaisuus on keskeinen osa alueen asukkaiden identiteettiä. Alueen suomenkielinen väestö pitää itseään sekä eteläpohjalaisena että pohjalaisena. (Lausunto Maakunnan nimestä, Kunnanhallitus 12.1.1998 12.)

Isokyrö muodostaa Kyrönmaan seutukunnan yhdessä Vähäkyrön ja Laihian kanssa. Isokyrö on osa Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiiriä. (Kyrönmaan seutukunta, [viitattu 1.10.2012]; Jäsenkunnat, [viitattu 1.10.2012].)

5.3 Kuntaliitosneuvottelujen eteneminen Isossakyrössä

Kuntaliitosneuvotteluja käytiin vuonna 2007 Isonkyrön, Vähäkyrön ja Laihian kesken yhteisen Kyrönmaan puolesta. Tällöin asialla olivat poliitikot. Suunnitelmat kuitenkin kariutuivat poliitikkojen erimielisyyksiin terveyskeskuksen sijainnista sekä yhteisen kunnan nimestä. Vuonna 2009 liitos nostettiin uudelleen esille isokyröläisen ”ittellisen ajattelijan” Aulis Nuujan johdolla. Taloudellinen tilanne oli eri kuin kaksi vuotta aiemmin. Lisäksi päättäjätkin olivat vaihtuneet. Hän perusteli Kyrönmaan paremmuutta muun muassa sillä, että Isokyrö, Vähäkyrö ja Laihia eivät saisi Vaasan tai Seinäjoen kaupunginvaltuustoihin kummoista edustusta. Kaupunkikeskukseen on etäisyyttä, eikä maatalousvaltaista aluetta ymmärrettäisi riittävän hyvin. Lisäksi hän vetosi sosiaali- ja terveyspalveluiden lähellä säilymisen puolesta. Vuoden 2009 loppupuolella ja 2010 vuoden alussa pidettiin Kyrönmaa-aiheisia seminaareja, jonne kuntalaiset saivat kokoontua yhdessä keskustelemaan. (Kolmen kunnan Kyrönmaa saa kannatusta Isossakyrössä 2009; Kyrönmaan kuntaliitossuunnitelmat kaivettiin jälleen esiin 2009.)

Pohjankyrön paikallislehti järjesti vuoden 2009 joulukuussa kuntaliitoskyselyn, jossa 70% kyrönmaalaisista äänesti yhteisen Kyrönmaan puolesta. Vastauksia tuli yhteensä 1123 kappaletta. Isostakyröstä tuli yhteensä 390 vastausta, joista 330

äänesti liitoksen suunnaksi Kyrönmaan. Seinäjokea kannatti 39 vastaajaa, Vaasaa 3 ja itsenäisen Isonkyrön puolesta puhui 18 vastaajaa. Kyselylomake lähetettiin myös jokaisen kolmen kunnan kunnanvaltuutetuille ja kunnanhallituksen jäsenille. (Erkkiä 2009, 12; Erkkilä 2010, 6.)

Kyrönmaaselvityksen ohjaus- ja johtoryhmät aloittivat työskentelynsä vuoden 2010 kesällä. Niiden alaisena toimi neljä valmistelevaa työryhmää. Isonkyrön, Laihian ja Vähäncyrön kunnallispäättäjät saivat toukokuussa 700 henkilön allekirjoittaman aloitteen, jossa vaadittiin selvittämään kuntaliitosmahdollisuutta. Aloite haudattiin paikallisissa valtuustoissa melko vähin äänin. Perusteena oli Vähäncyrön kääntyminen Vaasan suuntaan. (Kyrönmaata heräteltiin, Vaasa-liitosta selvitetiin 2010, 6-7.)

Hallinto- ja kuntaministeri Henna Virkkunen kävi helmikuussa 2012 esittelemässä Seinäjoella ministeriön valmistelemaa uutta kuntajakoa. Ministeri Virkkunen sekä ylijohtaja Päivi Laajala antavat Isollekyrölle mahdollisuuden valita Seinäjoen ja Vaasan väliltä. Isostakyröstä käydään töissä ja asioimassa molemmissa kaupungeissa. Myös maakunnan nimen vaihtuminen saattaa tulla kyseeseen. Isokyrö on Paras-hankkeen vaatimuksesta osa suurempaa perusterveydenhuollon aluetta. Pohjankyrön nettisivuilla kysyttiin Isonkyrön oikeaa suuntaa mahdollisen ison kuntaliitoksen tapahtuessa. Vaihtoehtoina olivat Seinäjoki ja Vaasa. Vastauksia tuli yli 22 000 ja voittajaksi selviytyi Vaasa 52 prosentin kannatuksella. Näin olleen Seinäjoen kannalla oli 48 prosenttia vastaajista. (Ujainen & Erkkilä 2012, 12; Erkkilä 2012, 3.)

Isonkyrön kunnanhallitus tyrmäsi hallituksen esityksen kuntarakenteen uudistamisesta, sillä tarvetta kuntarajojen muuttamiselle ei sen mukaan ole. Kunnanhallitus haluaisi, että palvelurakennetta kehitettäisiin kuntien yhteistyöllä. Kunnanhallitus antoi ministeriölle kuusi kohtaa sisältävän lausunnon, jossa perustellaan itsenäisen Isonkyrön säilymistä. Kannanotossa vaaditaan muun muassa sitä, että palvelujen rahoitus tulee turvata yhtäläisin perustein koko maassa riippumatta kuntarakenteesta tai yhteistyömallista. Lisäksi työssäkäyntialueiden uskotaan turvaavan maaseutualueiden kehitystä. Kuntarakennemallin ajatellaan myös heikentävän alueen asukkaiden mahdollisuuksia osallistua kunnan päätöksentekoon. (Erkkilä 2012, 5; Isokyrö sanoo ehdottoman ein kuntaliitokselle 2012.)

Isonkyrön kunnanhallituksen puheenjohtaja Jaakko Pukkinen epäilee vanhuspalveluiden säilymistä kuntaliitoksessa. Hän sanoo, että kuntaliitosten seurauksena etäisyydet pitenevät ja palveluverkosto harvenee. Tämä on nähty joka paikassa. Sensijaan Vaasan, Vähäkyrön ja Mustasaaren kuntajakoselvityksen tehnyt Harry Bondas on väittämistä eri mieltä. Hänen mukaansa vanhuspalvelut hoidetaan niin lähellä asukasta kuin mahdollista. Hänen mielestä palvelut tulevat säilymään pienissä kunnissa, vaikka muodostettaisiinkin isoja. (Pajunen, Pihlajasaari & Rautio 2012, 1.)

Kuntaliitoskeskusteluihin tuli keväällä 2012 lisää väriä, kun Vähäkyrö ilmaisi halunsa liittää Isonkyrön Kylkkälän kylän osaksi Vähäkyröä ja siten tulevaa Vaasan kaupunkia (1.1.2013 alkaen). Osaliitosta perustellaan muun muassa sillä, että Vähäkyröön kuuluva Tervajoen kylä ja Isonkyrön Kylkkälä muodostavat yhtenäisen asemakaavoitetun taajaman, jonka läpi menee kuntaraja. Vähäkyrö hyväksyi kuntaliitoselvitykset Vaasan, Mustasaaren, Korsnäsän, Maalahden, Vöyrin ja Isonkyrön kanssa. Näiden kuntien osalta kuntaliitos voisi toteutua vuonna 2015 tai 2017. (Korpela-Mäki 2012, 1.)

5.4 Kuntavaalit 2012

Uuden valtuustokauden suurin puheenaihe tulee varmasti olemaan se, jatkaako Isonkyrö itsenäisenä vai meneekö se valtioneuvoston suositusten mukaisesti Seinäjoelle tai Vaasaan. Ehdokkaiden hankinta vaaleihin oli haasteellista, sillä kuntaliitoksesta päättäminen on karkottanut ehdokkaita. Kunnallisvaaliehdokkaat jakavat mielipiteitä siitä, tulisiko Isonkyrön pysyä itsenäisenä vai ei. Osan mielestä uhkana on reuna-alueeksi joutuminen. Naapurikunnassa Ylistarossa ei ole liitossopimusta noudatettu palvelujen osalta. Nähtäväksi jää, miten toisen naapurikunnan Vähäkyrön käy Vaasan kanssa. Osa ehdokkaista taas pitää kuntauudistusta välttämättömänä ja on sitä mieltä, että kuntaliitosneuvottelujen tulisi alkaa samantien. Isonkyrö ei voi olla kuntauudistuksesta sivussa, vaikka talous onkin tasapainossa ja velkaantuminen kohtuullista. (Hunnakko 2012, 4; Päätös kuntaliitoksesta karkottaa ehdokkaita 2012, 4.)

Paikallislehti Pohjankyrö kysyi jokaiselta 95 isokyröläiseltä kunnallisvaaliehdokkaalta 12 ajankohtaista kysymystä. Tulosten mukaan ehdokkaat tyrmäsivät varsin totaalisesti kuntaliitoksen, sillä ainoastaan kahta lukuunottamatta ehdokkaat halusivat Isonkyrön säilyvän itsenäisenä. Jos pakkoliitos tapahtuisi, olisi liitoksen suunta selkeästi Seinäjoki. Lisäksi kuntaa ei haluta jakaa kahtia siten, että Tervajoki jakautuisi osaksi Vaasaan. Liitosta Laihian kanssa pidetään myös jonkin verran mahdollisena. (Isostakyröstä ei pakkoliitokselle, kyllä bonuksille 2012, 9.)

Isonkyrön uudessa kunnanvaltuustossa 2013-2016 kannetaan huolta talouden kestokyvystä. Kunnan talous ei tällä hetkellä ole rapakunnossa, mutta tarkka taloudenpitokaan ei välttämättä takaa kunnan elinkelpoisuutta. Kuitenkin uusista valtuutetuista suurin osa on sitä mieltä, että kunta pystyy suoriutumaan velvoitteistaan, kuten vanhustenhuollosta, riittävän hyvin. (Hunnakko 2012, 23.)

6 TUTKIMUKSEN TAVOITE JA TOTEUTUS

Tutkimukseni tavoitteena on selvittää, mitä mieltä vanhusneuvoston jäsenet ovat iäkkäiden vaikutusmahdollisuuksista ja Isonkyrön mahdollisesta kuntaliitoksesta. Sen tarkoituksena on tuoda esille nimenomaan iäkkäiden näkökulma Suomea paljon puhuttavista uutisaiheista: kuntaliitoksista ja vanhuspalvelulaista, johon ehdotus vanhusneuvoston lakisääteistämisestä sisältyy.

Tutkimuksessani käsitellään kahta laajempaa aihekokonaisuutta: vanhusneuvostoa ja kuntaliitosta. Näiden suurempien teemakysymyksien alle olen muodostanut tarkentavia tutkimuskysymyksiä.

1. Millainen vaikuttaja vanhusneuvosto on haastateltavien mielestä?

- miten vanhusneuvosto toimii?
- mitkä tekijät rajoittavat toimintaa?

2. Millaisena haastateltavat näkevät Isonkyrön tulevaisuuden kuntaliitoksessa?

- mitä hyvää ja huonoa kuntaliitoksesta seuraisi?
- millaiset vaikutusmahdollisuudet pienellä kunnalla on?

3. Millaisena kuntaliitos näyttäytyy vanhusneuvoston näkökulmasta?

6.1 Tutkimuksen kohderyhmä

Tutkimukseni kohderyhmä oli Isonkyrön vanhusneuvoston kuusi jäsentä, joita oli kolme naista ja kolme miestä. Haastatteluun osallistuneet olivat iältään 63-75-vuotiaita. Vanhusneuvostossa on kaksi Eläkeliiton jäsentä, kaksi Kansallisten seniorien jäsentä ja kaksi kunnanedustajaa. Kunnan edustajat ovat molemmat kunnanvaltuutettuja valtuustokaudella 2008-2012 ja toinen lisäksi kunnanhallituksen jäsen. Puolelle haastateltavista tämä oli ensimmäinen kausi vanhusneuvostossa.

Lähes kaikki haastateltavat ovat olleet tai ovat edelleen vaikuttamassa kunnan asioihin joko kunnanvaltuustossa, kunnanhallituksessa tai eri lautakunnissa. Erityi-

sesti naiset ilmaisivat kiinnostuksensa kunnallispolitiikkaan kasvaneen, sillä vanhetessa varsinkin iäkkäiden asiat kiinnostavat enemmän.

6.2 Aineiston tuottaminen

Tutkimusongelmani selvittämiseksi valitsin aineistonkeruumenetelmäksi haastattelun. Haastattelu on yleisin laadullisen eli kvalitatiivisen tutkimuksen tapa kerätä aineistoa (Eskola & Suoranta 1998, 86). Haastattelun etuina ovat Hirsjärven ja Hurmeen (2001, 35) mukaan muun muassa vastausten selventäminen, tietojen syventäminen, haastateltavan puheen sijoittaminen laajempaan kontekstiin ja ihmisen subjektiivisuuden korostaminen tutkimustilanteessa. Toisaalta haastattelujen teko vie aikaa ja haastattelijan rooliin ja tehtäviin pitäisi kouluttautua. Lisäksi vapaamuotoisen haastatteluaineiston analysointi, tulkinta ja raportointi saattaa olla usein ongelmallista, sillä valmiita ”malleja” ei ole olemassa.

Haastattelutyypinä käytin teemahaastattelua (Liite 1), joka on lomake- ja avoimen haastattelun välimuoto. Teemahaastattelun aihepiirit ovat tiedossa, mutta siitä puuttuu strukturoidulle haastattelulle tyypillinen kysymysten tarkka muoto ja niiden järjestys. Haastattelun eteneminen tiettyjen teemojen varassa vapauttaa haastattelun tutkijan näkökulmasta sekä tuo tutkittavien äänen kuuluviin. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2001, 195; Eskola & Suoranta 1998, 87; Hirsjärvi & Hurme 2001, 48.)

Haastattelin jokaista vanhusneuvoston jäsentä. Sovin haastattelujen ajankohdasta puhelimitse. Haastattelupaikkana toimi yleensä haastateltavan oma koti. Jokainen haastateltava allekirjoitti ensin haastatteluvan (Liite 2), jossa annetaan suostumus haastattelun suorittamiseen. Tallensin jokaisen haastattelun nauhurilla. Haastattelujen kesto vaihteli puolen tunnin ja tunnin välillä.

Haastatteluteemojani oli esitiedot, Isokyrö ja iäkkäät – ennen ja nyt sekä Isokyrö ja iäkkäät – tulevaisuus.

6.3 Tutkimusaineiston analysointi

Kun haastattelut oli tehty, aloitin aineiston litteroimisen. Kirjoitin jokaisen haastattelun auki tietokoneella. Tämän jälkeen aloin eri värien avulla etsimään aineistosta yhteneväisiä piirteitä. Analysoin aineiston aineistolähtöisesti ja etsin sieltä keskeisiä teemoja.

Teemahaastattelurunko on aineiston koodauksen hyvä apuväline, sillä rungon rakentamisessa on käytetty aiemmista tutkimuksista kerättyjä teoreettisia näkemyksiä sekä omia kokemuksia. Tällöin aineistosta kerätään teemahaastattelurungon avulla esille sellaisia tekstikohtia, jotka kertovat kyseisistä asioista. (Eskola & Suoranta 1998, 153.)

Analyysitavaksi valitsin teemoittelun. Tällöin aineistosta etsitään tutkimusongelmaa valaisevia teemoja. Aineistosta tarkastellaan sellaisia nousevia piirteitä, jotka ovat yhteisiä usealle haastateltavalle. Tämän lisäksi tulee esille lukuisia muita teemoja, jotka ovat lähtöteemoja mielenkiintoisempia. Teemoittelua suositellaan käytettäväksi, kun ratkaistaan jotain käytännöllistä ongelmaa. Se on myös aineiston ja teorian tiukkaa yhteyttä. On epätodennäköistä, että kaksi haastateltavaa ilmaisee asian täysin samoin sanoin, mutta tutkijan tulee koodata ne samaan luokkaan. (Eskola & Suoranta 1998, 175-180; Hirsjärvi & Hurme 2001, 173.)

7 VANHUSNEUVOSTO VAIKUTTAJANA

Tässä luvussa on esitelty vanhusneuvostoon liittyviä keskeisiä teemoja, joita aineistoanalyysin kautta nousi esille. Käytin suoria lainauksia haastateltavien vastuksista tekstin elävöittämiseksi. Sitaateista ei kuitenkaan käy ilmi haastateltavien henkilöllisyys.

7.1 Vanhusneuvoston toiminta Isossakyrössä

Vanhusneuvoston jäsenet olivat suhteellisen tyytyväisiä neuvoston toimintaan tällä kaudella. Jäsenet ovat olleet paikalla aktiivisesti ja ilmapiiri neuvostossa on ollut hyvä.

”Nyt oon ollu äärettömän tyytyväänen. Vanhusneuvoston jäsenet on ollu kiitettävästi paikalla, jotta siitä on oikee niinku hyvä mieli. Ja meillä on ollu hyvä työskentelyilmapiiri, ei oo ollu kissinhännän vetoa ja me ollaha yhres kantanu vastuuta.”

Toisaalta haastateltavat ilmaisivat toivetta kokoontua useammin. Haastateltavat kertoivat, että asialuettelo täytyy itse keksiä ja se on ajoittain haasteellista.

”...enemminki se on siinä, että mistä löyretähä ne kohrat mitä vanhusneuvoston pitää asioota ajaa että.”

”Kunnasta eikä mistään oo minkäänlaasta asialuetteloä tai johtosääntöjä tai mitää ei oo olemas, että sehän on aivan niinku neuvoston omas käsis, mitä ne tuo julki.”

”No otettaas sinne oikeen konkreettisia asioita esille.”

7.2 Tapahtumat – vaikuttamisen keino

Vanhustenviikko on jokasyksyinen valtakunnallinen tapahtuma. Vanhusneuvosto on pyrkinyt järjestämään iäkkäille vanhustenviikon avajaistapahtuman, jossa kunnan johtavat vanhustyöntekijät ovat kertoneet vanhuspalveluiden tilanteesta Isossakyrössä. Avajaistapahtumaan on kuulunut mukavaa yhdessäoloa ja kahvittelua.

Haastateltavien mukaan ongelmana on se, kuinka saada iäkkäät osallistumaan tapahtumaan. Tapahtuma olisi yksi keino saada iäkkäiden ääni kuulumaan, sillä paikalla olevat kunnan edustajat ovat siellä sitä varten. Osallistujien määrä on kuitenkin kasvussa.

”Että ku oli se valtakunnallinen vanhustenpäivä, jollonka järjestettiin tuola Laurilanmäen juhla, nii 99% osallistujista oli Laurilanmäen asukkaita, että ei sinne ketää ulkopuolisia tullu.”

”Me ollaha pyritty vanhusneuvostona kutsumaha siihe informaatiotilaisuutehe, nii toisella kertaa oli jo hyvinki hyvä osanotto. Että se aina uusi asia vaatii aina sitä sisäänajoa, jotta ymmärrettääs että se on heidän parhaaksi ja siälä saa sitä ääntänsä kuuluville, jotta mitä ne orottavat.”

Haastateltavat halusivat ideoida ja järjestää iäkkäille enemmän tapahtumia. Ehdotuksia oli monenlaisia, kuten liikuntatapahtumia, kesäretkiä, rollaattorimarssia ja kodeissa käymistä. Muutama haastateltavista halusi tehdä seurakunnan kanssa yhteistyötä.

”Että ehkä vanhusneuvosto vois olla seurakunnan kanssa jotenki enempi niinku vaikka tämä onki kunnanvaltuuston alaanen, nii silti vois tehrä yhteistyötä seurakunnan diakoniatyön kans enempi.”

7.3 Iäkkäiden olojen parantaminen

Vanhusneuvosto on huomionnut isokyröläisiä iäkkäitä myös muutenkin kuin tapahtumien kautta. Haastateltavat kertoivat, kuinka he ovat yrittäneet saada iäkkäille lisää penkkejä keskustaan ja nastroitutusta kenkiin. Osaksi suunnitelmat ovat onnistuneetkin, mutta ongelmittia hankkeet eivät ole edenneet. Asian pitkistyminen on turhauttavaa, sillä usein toivotut parannukset eivät ole suuria investointeja.

”Mutta ehrotuksia ollaha yritetty tehrä, muun muassa iäkkäiden kenkihi niitä nastoja yritettihi jo erelliskaurella, mutta mä en oo ny sitte peränny mutta niin mä luulen että se jäi nytki toteutumatta. Ku olis suutari, joka laittaaas ne kiinni, mutta siinäähä meni vähä huanosti se informatio, jotta niin minä uskon jotta niitä ei kukaa saanu.”

”...Ja mä näin sen tärkeäksi, se jäi kytemähä mulle. Ja mä esitin ja esitin, sitte ku se pitkistyy ja pitkistyy nii pienestä asiasta, jotta penkki johonki siihe kohteehi. Eikä ollu ku uusista penkiistä kysymys.”

7.4 Iäkkäiden kuuleminen

Iäkkäitä on huomioitu kunnallisessa päätöksenteossa vanhuspalveluiden osalta. Neuvoston jäsenet ovat saaneet hyvää palautetta vanhuspalveluiden järjestämisestä Isossakyrössä. Heillä on myös omakohtaisia kokemuksia palveluista ja suurimmaksi osaksi he ovat olleet tyytyväisiä. Vanhusneuvosto on osallistunut kunnan vanhusstrategian ja ikäihmisten palveluoppaan tekoon.

”No kyllä mä näkisin, jotta on huomiootu aika hyvin, koska Isoskyrös on jo pitkään rakennettu tätä hoiron porrastusta.”

”Jotta tämä palveluasuminen ja palvelutalo, niin ne on hyväks mallis.”

Haastateltavat eivät olleet tyytyväisiä hoivaosastoon eivätkä ennaltaehkäisevien palvelujen tilanteeseen kunnassa. Hoivaosaston sairaalapaikkojen puuttuminen lisää ylimääräistä liikennettä Seinäjoen suuntaan, mitä ei koeta hyväksi vanhusten näkökulmasta.

7.5 Määrärahan tarve

Vanhusneuvosto on kunnan alaista toimintaa, joten kunnan tulee vastata myös toiminnan rahoituksesta, joka kattaa jäsenkulut sekä toiminnasta aiheutuvat kulut (Harjula 2006). Lähes kaikista haastatteluista nousi esille kunnan myöntämän määrärahan puuttuminen vanhusneuvostolle. Ilman rahaa tapahtumien järjestäminen on hankalaa ja apuvälineiden hankinta tulee iäkkäiden omakustanteiseksi. Rahojen pyytäminen lähinnä perusturvalautakunnalta koetaan työlääksi ja vaikeaksi. Kunnan määrärahan myöntäminen olisi vanhusneuvostolle suuri asia. Se on yksi keino osoittaa, että he tekevät arvokasta työtä.

”Että se olis ny voinu olla sellaanen kunnionosootus sitte vanhusneuvostolle, että oli näitä tällääsiä info-tilaisuuksia ja kaffiahan siälä pitää aina tarjota ja ensin krävätä kunnalta että saa kaffirahat siihe.”

”No suurin vika siihen, jotta ei mitään tapahdu on se, että kun meillä ei oo mitään omaa rahootusta.”

Toisaalta haastateltavan mielestä määrärahan puuttuminen ei ole ongelma, sillä vanhusneuvoston tehtävänä on ideoida ja huomioida iäkkäitä kunnan päätöksenteossa.

”Tämä tehtävä ei sinänsä vaari rahaa vanhusneuvostolta, vaan se että kunta lähtee niitä toteuttamaan.”

7.6 Virallistaminen lisää painoarvoa

Vanhusneuvoston jäsenet olivat sitä mieltä, että vanhusneuvostolle tulisi antaa tulevaisuudessa paljon enemmän painoarvoa. Yksi keino siihen olisi se, että vanhusneuvostosta tulisi kunnan virallinen toimielin.

”Silloo sieltä tulis pyytää näitä lausuntoja ja myöski päätöksenteos nämä lausunnot olis mukana yhtenä osana, jotta kyllä se niinku lisää sitte sitä painoarvoa sille lausunnolle.”

Vanhusneuvostossa odotellaan vanhuspalvelulain toteutumista. Vanhuspalvelulaki tekisi vanhusneuvoston toiminnan pakolliseksi (Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta ja iäkkäiden sosiaali- ja terveystoimista 19.4.2012). Palvelulain pitkistyminen on koettu turhauttavaksi ja sen voimaantulusta odotellaan kovasti.

”Se olis niinku lakisääteinen elikkä pakollinen ku sehän on vapaaehtoinen se tilanne nyt, että varmaa lakisääteisyys ja sitte että se on niinku se olis virallinen elin näis kunnan elimis ja sillähän ei tietysti virallisuutta ennen tuu ennenku tämä palvelulaki uudistuu.”

7.7 Kuntapäättäjien kiinnostuneisuus jakaa kahtia

Osa haastateltavista oli pettyneitä siihen, kuinka kuntapäättäjät eivät olleet tarpeeksi kiinnostuneita vanhusneuvoston toiminnasta. Heidän mielestä kunnanvaltuustossa on liian paljon nuoria päättäjiä, jotka eivät ole kiinnostuneita iäkkäiden asioista.

"Joskus tuntuu siltä, että ne ei piittaa yhtää mitää, mitä vanhusneuvosto päättää...Sitä ei suoraan sanota, mutta sen näkää kaikesta toiminnasta."

"Jos se pöytäkirja menee johonki kunnan arkistoon, niin kuka sen sieltä lukee."

"Se oli se nuortenkupla, jotta ei ne oo saanu mitään aikaan ja nimenomaan just ikäihmisiin, nii ei ne vielä kiinnitä sillälaila huomiota, että ei niitä kiinnosta."

Toisaalta haastatteluissa ilmeni hieman vastahakoista tyytyväisyyttä.

"Kyllä sitte lopuiksi se ääni on kuulunu, mitä me ollaha ehrotettu."

8 ISONKYRÖN TULEVAISUUS

Tässä luvussa käsittelen haastateltavien mielipiteitä Isonkyrön tulevaisuudesta ja sen mahdollisesta kuntaliitoksesta. Nostin teemoiksi myös ajatuksia kuntaliitoksen seurauksista.

8.1 Isokyrö säilyy itsenäisenä

Haastateltavat olivat sitä mieltä, että ensisijaisesti Isokyrö tulee pysymään itsenäisenä kuntana niin kauan kuin mahdollista. Perusteita itsenäisyydelle on talouden ja palvelujen melko hyvä tilanne. Lisäksi Isonkyrön historia laajan suomenkielisen Etelä-Pohjanmaan kirkkopitäjänä (Väyrynen 2004, 50-51) oli peruste, miksi Isonkyrön kuului säilyä itsenäisenä.

*”Isokyrö haluaa pysyä itsenäisenä mahdollisimman pitkään ja itseasi-
as taloutta on hoirettu sillälailla, että se talouspohja kestää.”*

*”Isollakyröllä on sellaanen historia, jotta tämän historian vuoksiki Ison-
kyrön pitää säilyä. Tämä on emäseurakunta ku ajatteloo kuinka laa-
jalta tänne on kuuluttu ja ollu, nii sitä varte mä tykkäasin, että tämä
sais säilyä itsenäisenä.”*

Kunnan talous on riippuvainen valtion avuista. Pelko valtion leikkauksista on suuri, koska silloin liitos toiseen kuntaan on yhä vain todennäköisempi.

*”Että kyllä täälä on sellaanen henki, että Isokyrö on vielä Isokyrö pit-
kän aikaa ellei valtioneuvosto kovasti leikkaa, sittehä se on finish, jos
ne ottaa kovasti nuata apuja pois. Sittehä me ei pärjätä, kun ei meillä
oo töitä, palkallisia töitä ihmisille, jotta tämä on asumiskunta pääasi-
as.”*

Vaikka haastateltavilla on halua pitää Isokyrö itsenäisenä, tiedostavat he kuntalii-
toksen olevan vain ajan kysymys.

8.2 Kahden kaupungin välissä

Kuntaliitos Vaasan kanssa koettiin vieraammaksi vaihtoehdoksi kuin Seinäjokeen liittyminen. Suurin syy, miksi Vaasa koettiin huonompana kumppanina, liittyi kieli-politiikkaan.

”Että vähä tuota kaksikielisyyttä vierastaa.”

”Vaasa on sellaanen bättrefolkin kaupunki.”

Toisaalta Vaasaa kannatettiin suomenkielisen Kyrönmaan säilymisen puolesta, jolloin Isokyrö, Vähäkyrö ja Laihia pysyisivät samassa maakunnassa.

”Nimenomaan ajatelen järjen käyttöä siinä mielessä, että koska tämä Kyrönmaan kunta, joka ei toteutunut, nii voi mahdollisimman hyvin sitte rakentua sen Vaasan liitoksen seurauksena, että tämä suomenkielinen Kyrönmaa säilyys kokonaisuutena, jossa olis sitte palvelut ja ne olis palvelut Kyrönmaalla ja ne olis sitä kautta lähempänä kuin kumpikaan maakuntakeskus.”

Kyrönmaan kuntaliitosta kannatti Pohjankyrön kuntaliitoskyselyssä 330 isokyröläistä, kun vastauksia tuli Isostakyröstä yhteensä 390 (Erkkilä 2010, 6). Haaveet Kyrönmaasta nousi edelleen muutamasta haastattelusta esille. Haastateltavat pitivät sitä hyvänä vaihtoehtona, joka harmikseen ei toteutunut.

”Täshä oli hyvä Kyrönmaan kunta ollu, kolme kaikki yhtehe...Mutta joka vanhoja muistelo, nii se tikulla silmähä. Me ei mahra sille enää mitää, menny mikä menny.”

”Tietysti se Kyrönmaan yhteinen kunta, joka ei nyt enää toteudu, olis ollu hyvä vaihtoehto.”

Jos Isonkyrön täytyisi kuntaliitos tulevaisuudessa tehdä, tehtäisiin se haastateltavien mielestä Seinäjoen kanssa. Seinäjoen paremmuutta perustellaan muunmuassa suomenkielisen alueen, Etelä-Pohjanmaan rajan, elinvoimaisuuden ja jo olemassaolevien terveydenhoitopuolen sopimusten kautta.

”No mitä ihmisten aivan korvakuulolla, nii kyllä se tuanne Seinäjoelle menöö.”

"No kyllä mä toivoisin, että suomenkielisehe alueesehe elikkä Seinäjokehe. Se olis mun mielestä ainut oikia suunta. Kun laihialaasia emme ole, vähäkyröläisiksi emme halua tulla, olkaamme siis isokyröläisiä."

"Koska sinne on ny näitä sopimuksia terveydenhoitopuolelta ja nyt ollaan sitomas sosiaalipuolen sopimukset ja muuta, nii mun mielestä se olis luontainen suunta sinne, että tällääset maalaaset sinne maalaaskaupunkiin."

Toisaalta Isokyrö on saanut seurata sivusta, miten naapurikunnalle Ylistarolle on käynyt liittyttyään Seinäjokeen. Usein palautteet kuntaliitoksesta ovat olleet negatiivisia.

"On nähty naapuripitäjistä kuinka niiren käy, ku luvataha yhreksän hyvää ja kymmenen kaunista, mutta yksi vain saarahan."

"Nimittäin mä oon vaan toreanu sen, jotta esimerkiksi Ylistaro - kyllä siälä on kova prutina, jotta ei ollukkaa mitää hyvää ku liittyttihi Seinäjokehe."

Kuntaliitoksen hyvänä puolena nähtiin taloudellisen tilanteen helpottuminen, sillä säästöjä ei ole jatkuvasti mukava etsiä. Myös veroprosentti saattaisi laskea kuntaliitoksen myötä.

"Veroprosentti vähä pienenis."

"Kunnan talourellinen tilanne mahrollisesti helpottuis, koska ei tämää oo mitenkää helppoa jatkuvasti pyrkiä löytämään säästöjä joka paikasta, että pystytähä asiat hoitamaha."

Vaikka Isokyrö on nykyään Vaasan kanssa osa Pohjanmaata, tuntevat vanhusneuvoston jäsenet olevansa eteläpohjalaisia. Pohjanmaata pidettiin ruotsinkielisen väestön maakuntana, jonne Etelä-Pohjanmaan murretta puhuvat isokyröläiset eivät kuulu.

"Joo sitä mä en ymmärrä, kuinka se on päässy lipsahtamaha, jotta Pohjanmaan raja on laitettu väärähä paikkaha. Sen pitää olla Tervajoen jälkihi vasta, jotta se on erellisen valtuustokauren aikana pantu väärähä kohtaha. Kyllä me eteläpohjalaasia ollaha ku mitää Pohjanmaata."

”Eteläpohjalaasiaha me käytännös oomma, että niinku Pohjanmaa tuntuu viarahalta. Pohjanmaata sovittaa lähinnä Kokkolan ympäristöhö ehkä.”

8.3 Huoli palvelujen säilymisestä

Haastateltavien suurin huolenaihe on, että Isokyrö jää syrjäkyläksi. Syrjäkyläksi joutuminen tarkoittaisi maaseutualueen kuihtumista, jolloin palvelut keskitettäisiin keskuskaupunkiin.

”Kaupunkilaaset tuskin rahoja rupiaa maaseurulle ja syrjäkylähi niinku laittamaha.”

”Mä en kyllä usko siihenkää, että sitte nämä keskuspaikkakunnat, että sieltä tulis rahaa tänne maakuntiin, koska keskuspaikoolla on omat tarpeensa ja asioota pyritää kehittämää siälä keskellä pitäjää ja reunat sitten kuihtuu.”

Useat haastateltavat kantoivat huolta siitä, miten kuntaliitoksen seurauksena vanhuspalveluiden laatu saattaisi heiketä tai niitä saatettaisiin siirtää muualle. Isokyröläisten iäkkäiden kuuluisi saada viettää viimeiset päivänsä omalla kotiseudullaan.

”Nämä hoitopaikat sitte keskittyy sinne keskuskaupunkiin ja silloo vanhus joutuu viimeiset vuoret mahrollisesti pois siitä omalta kotipaikkakunnalta elikkä siinä mieles on justii tärkeää se, että ne palvelut säilyys täälä omalla paikkakunnalla, että ihminen vois tuntea olevansa kotona, kotiseurulla loppuun saakka.”

”Kyllä kaikki tykkää täälä omas mielummi mamma ku Seinäjoen terveyskeskuses.”

8.4 Vaikutusmahdollisuudet heikkenevät

Isonkyrön edustajamäärän pelätään jäävän pieneksi, sillä pienellä kunnalla ei uskota olevan vaikutusmahdollisuuksia suuressa kaupungissa. Myös Isonkyrön kunnanhallitus sanoi lausunnossaan valtioneuvostolle, että kuntarakennemallin ajatellaan heikentävän alueen asukkaiden mahdollisuuksia osallistua kunnan päätöksentekoon (Isokyrö sanoo ehdottoman ein kuntaliitokselle 2012).

"Mulla on hyvin synkät käsitykset siitä, että minkälaine vaikutusmahollisuus Isonkyrön kunnan alueelta olevilla henkilöillä sen jälkeen sen suuremman kunnan päätöksenteossa...Enkä usko, että mahollises tulevas vanhusneuvostos suures kunnas olis Isostakyröstä minkäänlaasta perustusta."

"Sehän on ilman muuta selvää, että sinne ei kovin montaa ehrokasta saara valtuustoon ja hallituksiin."

Vanhusneuvoston kohtaloa kuntaliitoksen jälkeen pohdittiin erilaisin ajatuksin. Osa haastateltavista uskoi, että Isonkyrön vanhusneuvosto hajotetaan ja tämän jälkeen muodostetaan yksi iso vanhusneuvosto.

"Ei siinä montaa vanhusneuvostoa tarvi, kyllä se on yksi vanhusneuvosto, joka päättää nämä asiat."

"Hajoaasko koko vanhusneuvosto, se vois muuttaa nimeä ja olisko se sama? Jossain pohjalla vois olla se paperi, jaa täällä on tälläänenki, no joo siivellä ohi. Mullon sellane pelko."

Toivo oman vanhusneuvoston jäämisestä Isonkyröön elää ja ehkä tulevalla vanhuspalvelulailla on osansa asiassa säilymisen puolesta.

"Kun on tosiaan Seinäjoen Isokyrö tai Ylistaro tai näin, nii eikö me voira säilyttää vanhusneuvosto erelleen omien vanhustemme tueksi vaikka sitte tosiaa ne päättäjät olis tuola kauempana."

"Mä en tiedä, ku sitä odotellaan sitä vanhuspalvelulakia, että siinäähän mm. sanotaan, että jokaisessa kunnassa pitää olla vanhusneuvosto."

"Eihä meirä vanhukset mihinkää lähre, Kyröös ne on, ei ne täältä mihinkää lähre."

8.5 Isokyröläinen identiteetti

Haastateltavat olivat tyytyväisiä omaan kuntaansa ja yleitä kyröläisyydestä. Ylityssanoja tuli niin palveluista kuin kyröläisestä maisemista. He pysyvät kyröläisinä, vaikka tulevaisuus toisi mitä tullessansa.

"Mä oon oikiastansa, jos ny saa sanoa, nii mä oon ylypiä Isostakyröstä. Nöyrästi ylpiä, sanotaha näin. Tämä on paikka, jonne mä oon viihtynyt."

"Tämä on paras paikka olla ja elää ja asua. Antaa oma panoksensa, mitä on annettavaa. Täällä mä pysyn, loppuhu asti."

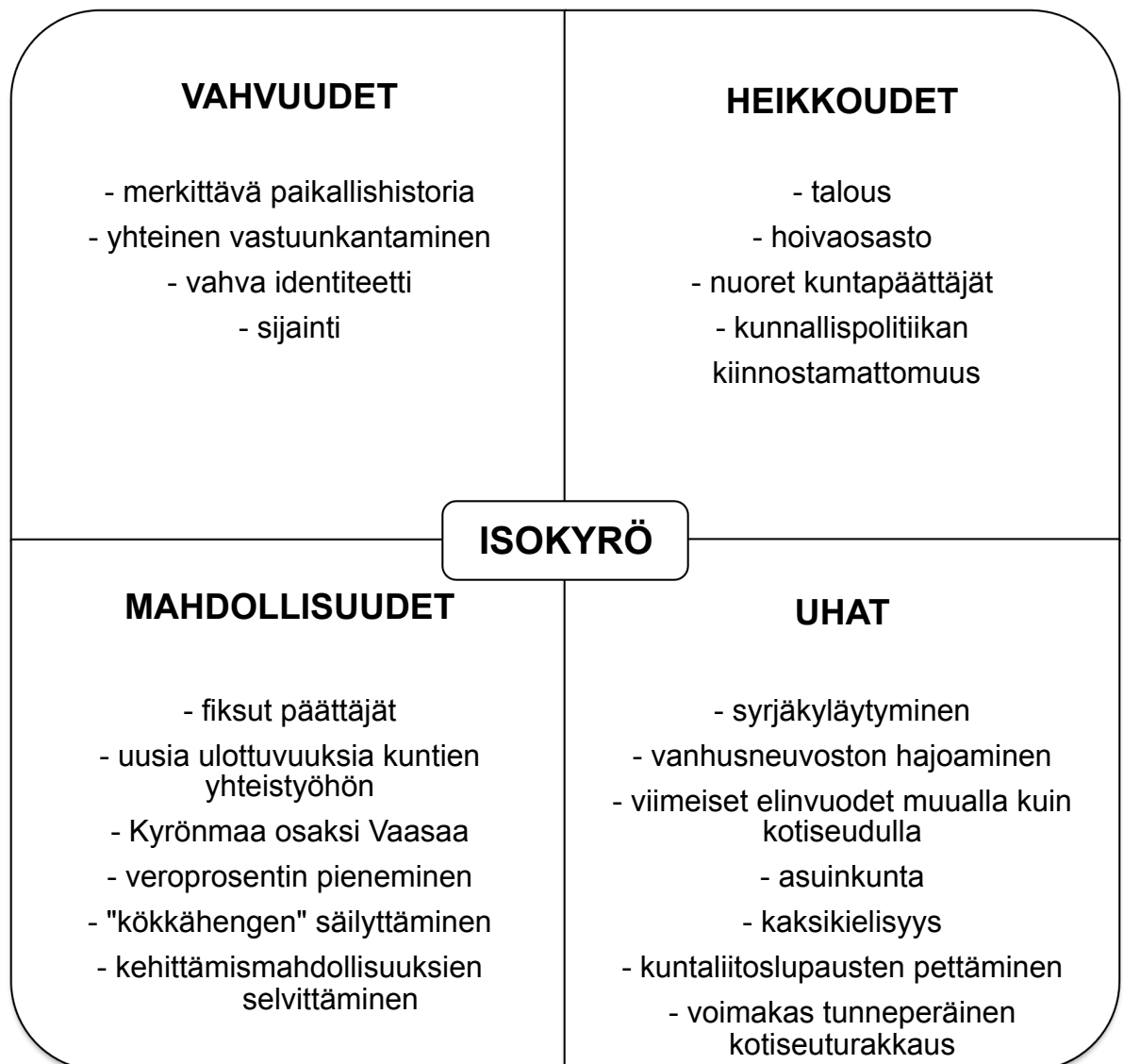
"Ei kyllä me kyröläsiähän me oomma, ollaha ja pysytähä."

"Koti, uskonto ja isänmaa, elikkä se on kaikki. Moon kyröläänen ja kyrölääsenä pysyn ja juuret on syvällä täällä Kyröön mullas."

9 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä luvussa teen omaa tulkintaa tutkimustuloksistani ja kertaan tuloksia tiivistysti. Ensin käsittelen Isonkyrön vahvuuksia ja heikkouksia, joita peilaan tulevaisuuden mahdollisuuksiin ja uhkiin. Lopuksi pohdin vanhusneuvoston merkitystä kunnassa.

9.1 Isokyrö iäkkäiden silmin

Kuvio 3. Isonkyrön nykyhetki ja tulevaisuus vanhusneuvoston näkökulmasta.

Kuvio 3 kuvastaa teemoittelua, jota käytin tuloksia tulkitessani. Jaoin kuvion Isonkyrön tämänhetkisiin vahvuuksiin ja heikkouksiin sekä tulevaisuuden mahdollisuuksiin ja uhkiin. Tuloksissa esiintyi selkeästi iäkkäiden pelko siitä, mitä kuntaliitoksesta voisi seurata heille. Negatiiviset asiat olivat vastauksissa voimakkaasti esillä, mutta myös pieniä toivon pilkahduksia ja tulevaisuuden mahdollisuuksiakin löytyi.

Isonkyrön upea ja merkittävä historia Pohjankyrön suurpitäjänä on kuntamme vahvuus. Jykevä harmaakivikirkko kauniilla Kyrönjoen rannalla muistuttaa meitä entisaikojen elämästä. Kyröläiset ovat halunneet vaalia perinteitä ja kunnostaneet tarpeen vaatiessa talkootyöllä vanhoja eteläpohjalaisia rakennuksia Vanhan kirkon läheisyydessä. Työtä on tehty täydellä sydämmellä muistoksi tuleville sukupolville. Tämä on luonut kyröläisiin vahvan identiteetin, josta voi olla ylpeä. Vahva kotiseutuidentiteetti on emotionaalinen asia, jota ei voida mitata tai selittää rationaalisesti. Kotiseutuidentiteetti ja rakkaus omaa synnyinseutuaan kohtaan on hieno asia, mutta toisaalta se voi olla esteenä löytää uusia mahdollisuuksia kehittää kuntaa. Se voi sokeuttaa kuntalaiset, jolloin näkökulma on liian itsekeskeinen. Tällöin kunta ei ole täysin avoin uusille kehittämismahdollisuuksille. Täytyy kuitenkin muistaa, että kunnan heikkoutena on talous, jonka ei uskota kestävän tulevaisuuden palvelurakenteiden muutoksia. Uhkana on asuinkunnaksi jääminen, sillä uusia yrityksiä ja työpaikkoja ei ole onnistuttu houkuttelemaan riittävästi.

Isonkyrön mahdollisuutena voidaan kuitenkin pitää tulevaisuuden fiksua päättäjiä, jotka mahdollisessa kuntaliitoksessa estäisivät kunnan jäämisen syrjäkyläksi. Haastateltavat epäilivät, ettei kaupunkilaisia kiinnosta maaseudun asiat. Pieni kunta jäisi sivuun, eikä sinne panostettaisi rahallisesti samalla tavalla kuin keskuskautunkiin. Kaupunkilaisten ymmärrystä maatalousvaltaista aluetta kohtaan epäili myös Aulis Nuuja tehdessään vuonna 2009 selvitystä Kyrönmaan kuntien liitoksesta. Lisäksi hän väitti, että Kyrönmaan alueen kunnat eivät tulisi saamaan kummoista edustusta Seinäjoen tai Vaasan kaupunginvaltuustoihin (Kolmen kunnan Kyrönmaa saa kannatusta Isossakyrössä 2009). Myös tutkimustulokseni osoittivat, että haastateltavien mielestä syrjäkyläksi jäämisestä seuraisi edustuspaikkojen vähäisyys suuremman kaupungin yhteydessä.

lääkkäät eivät olleet tyytyväisiä kunnan nuoriin päättäjiin. He ovat kokeneet, ettei nuoria kiinnosta iäkkäiden asiat. Tämä voi heikentää iäkkäiden asemaa mahdollisessa kuntaliitoksessa. Tällöin suurena uhkana on muun muassa vanhusneuvoston hajoaminen, jolloin isokyröläisten iäkkäiden vaikutusmahdollisuudet huononevat ja päätösvalta siirtyy keskuskaupunkiin. Suurempaan vanhusneuvostoon ei odoteta kummoista edustusta. Toisaalta haastateltavat halusivat pitää huolen siitä, että isokyröläisten iäkkäiden ääni kuuluisi jatkossakin ja oma vanhusneuvosto voitaisiin kunnassa säilyttää.

Palvelujen pysyminen paikallistasolla ja vaikutusmahdollisuuksien säilyminen takaisivat isokyröläisille hyvän tulevaisuuden. Erityisesti vanhuspalveluiden toivottiin säilyvän, sillä isokyröläisten iäkkäiden kuuluisi saada viettää viimeiset päivänsä omalla kotiseudullaan. Vanhuspalveluiden säilymistä kuntaliitoksessa epäilee Isonkyrön kunnanhallituksen puheenjohtaja Jaakko Pukkinen. Hän sanoo, että kuntaliitosten seurauksena etäisyydet pitenevät ja palveluverkosto harvenee. Tämä on nähty joka paikassa. Sensijaan Vaasan, Vähänkyrön ja Mustasaaren kuntajakoselvityksen tehnyt Harry Bondas on väittämästä eri mieltä. Hänen mukaansa vanhuspalvelut hoidetaan niin lähellä asukasta kuin mahdollista. Hänen mielestä palvelut tulevat säilymään pienissä kunnissa, vaikka muodostettaisiinkin isoja. (Pajunen, Pihlajasaari & Rautio 2012, 1.)

Tulosten perusteella iäkkäät haluaisivat liittää Isonkyrön mieluiten Seinäjokeen. Myös kuntavaaliehdokkaat haluavat Pohjankyrön teettämän kyselyn mukaan liittyä Seinäjokeen, jos pakkoliitos tulisi eteen (Isostakyröstä ei pakkoliitoksille, kyllä bonuksille 2012, 9). Tutkimuksestani selvisi, kuinka haastateltavat ovat saaneet kuulla huonoa palautetta ylistarolaisilta liittyttyään Seinäjokeen. Tämä ei kuitenkaan ole vaikuttanut halukkuuteen liittyä osaksi Seinäjoen kaupunkia, vaikka uhkana on kuntaliitoslupausten pettäminen. Vielä ei ole saatu kokemuksia siitä, minkälainen vaihtoehto Vaasa olisi kuntaliitoskumppanina. Monet haaveilivat Kyrönmaasta, jonka yhteinen kuntaliitos ei toteutunut. Yksi keino säilyttää Kyrönmaan kunnat yhtenäisenä, olisi liittää ne osaksi Vaasaa. Tällöin suomenkielinen Kyrönmaan alue säilyisi, eikä maakuntarajojen siirtämistä tarvittaisi. Uhkana on kuitenkin kaksikielisyys, joka Vaasaan liittyessä olisi välttämätön. Ruotsinkielisyys on hyvin vieras ja vaikea asia iäkkäille. Eräs haastateltava sanoi, kuinka ruotsinkielisten ja ve-

näläisten vierastaminen tulee äidinmaidossa, eikä sille vaan voi mitään. Haastattelut kokivat kuuluvansa Etelä-Pohjanmaan maakuntaan mieluummin kuin Pohjanmaan maakuntaan. Pohjanmaa miellettiin ruotsinkieliseksi alueeksi. Kuitenkin naapurikunnat Laihia ja Vähäkyrö ovat myös osa Pohjanmaata ja lisäksi vuodesta 2013 lähtien Vähäkyrö on osa Vaasaa.

9.2 Vanhusneuvoston merkitys

Tutkimustulosteni sekä teorian pohjalta uskon, että vanhusneuvoston merkitys tulevaisuudessa lisääntyy. Iäkkäiden määrä kasvaa kunnissa hurjaa vauhtia. Näin myös Isossakyrössä, jossa vuonna 2011 yli 65-vuotta täyttäneiden osuus väestöstä oli 22 prosenttia (Isokyrö - Storkyro, [viitattu 10.10.2012]). Lisää painoarvoa vanhusneuvostoille tuo valmisteilla oleva vanhuspalvelulaki, jonka on tarkoitus astua voimaan vuoden 2013 aikana (Vanhuspalvelulaki, [viitattu 10.10.2012]). Syksyn 2012 kunnallisvaaleissa valittiin kunnille uudet valtuutetut ja näin ollen myös vanhusneuvostojen kokoonpanot valitaan uudelleen. Vanhuspalvelulaki oli kovassa median myllerryksessä vuoden 2012 kesällä ja syksyllä, kun hallituspuolueilla oli kiistaa lain hoitajamitoituksista. Iäkkäiden määrän kasvamisesta sekä heidän asemasta tulevaisuudessa keskusteltiin paljon. Mielestäni keskustelut ikääntyneiden asioista käytiin juuri oikeaan aikaan ennen kunnallisvaalia. Valmisteilla olevan vanhuspalvelulain takia monet poliitikot ottivat vaaliteemakseen ikääntyneiden asiat.

Vanhuspalvelulain myötä vanhusneuvostoista tulisi lakisääteisiä. Pohdinkin, että tämä jo itsessään voisi lisätä vanhusneuvoston roolia kunnassa, vaikka kunnassa olisi jo olemassa vanhusneuvosto. Toiminta ei olisi enää vapaaehtoista, vaan pakollista. Kunnan tulisi ottaa vanhusneuvosto enemmän mukaan toimintaan, jossa päätetään ikääntyneiden asioista. Vanhuspalvelulaki ei kuitenkaan mahdollistaisi vanhusneuvostoa kunnan viralliseksi toimielimeksi. Virallisena toimielimenä vanhusneuvostolla olisi itsenäistä päätäntävaltaa.

Uskoisin kuitenkin, että kuntapäätäjien kiinnostuneisuus kasvaisi, kun vapaaehtoistoiminnasta muodostuisi pakollista. Tämä voisi edesauttaa muun muassa Ison-

kyrön vanhusneuvostoa saamaan tarvitsemansa määrärahat. Kunnan budjetista lohkaistu määräraha vanhusneuvostolle toisi mielestäni jäsenilleen uutta intoa ajaa iäkkäiden asioita. Määrärahan avulla he voisivat suunnitella tulevan kauden tapahtumat. Erilaisten tapahtumien kautta vanhusneuvosto saisi tunnettavuutta ja mahdollisesti aktivoisi iäkkäitä tuomaan omia mielipiteitä rohkeammin esille. He voisivat kertoa vanhusneuvostolle, mitkä asiat eivät toimi kunnassa ja mitä parannuksia he toivoisivat esimerkiksi palveluiden suhteen. Vanhusneuvoston jäsenet voisivat viedä iäkkäiden terveiset eteenpäin kuntapäättäjille. Näin ollen kentältä kuuluva ääni tavoittaisi kuntapäättäjät ja vuorovaikutus heidän välillään säilyisi.

Tunnettavuus ja iäkkäiden aktivoiminen voisi rohkaista vanhusneuvoston jäseniä antamaan enemmän lausuntoja ja tehdä aloitteita liittyen ikäihmisiin. Eija Tolosen tutkimus Kainuun ja Pohjois-Savon vanhusneuvostoista (2003a) Leinosen teoksessa (2006, 50) osoitti, että pienissä kunnissa on paneuduttu enemmän vanhus-ten virkistyspäivien järjestämiseen, kun taas isommilla paikkakunnilla keskityttiin sosiaali- ja terveystalveluiden riittävyyteen. Näin on tutkimustulosteni perusteella käyty myös Isossakyrössä, sillä vanhusneuvosto ei juurikaan ole ottanut kantaa kunnalliseen päätöksentekoon. Pohdinkin, onko syynä tähän kuntapäättäjien vähäinen kiinnostuneisuus vanhusneuvostoa kohtaan. Tutkimustuloksistani selvisi, että vanhusneuvoston jäsenet kokivat ettei kuntapäättäjiä kiinnosta vanhusneuvoston toiminta. Toisaalta syy, miksi vanhusneuvosto ei ole ottanut kantaa kunnalliseen päätöksentekoon, voi liittyä käsiteltävien asioiden vähyyteen ja siten myös harvakseltaan järjestettäviin kokouksiin. Kokouksissa käsiteltäviä asioita voisi olla enemmän, jos esimerkiksi kunnanvaltuusto pyytäisi vanhusneuvostoa antamaan lausuntoja ikäihmisiä koskeviin päätöksiin. Toisaalta tämä vaatii aktiivisuutta myös vanhusneuvostolta. Pienen paikkakunnan vanhusneuvosto voisi ottaakin enemmän kantaa sosiaali- ja terveystalveluihin. Vanhusneuvoston jäsenten omakohtaiset kokemukset sekä muiden kuntalaisten ajatukset talveluista voitaisiin nostaa enemmän esille ja kyseenalaistaa niiden toimivuutta tai ehdottaa parannuksia.

10 POHDINTA

Luvussa pohdin tutkimukseni luotettavuutta ja onnistumista. Lopussa käsittelen omia oppimiskokemuksiani tutkimuksen teon ajalta ja pohdin jatkotutkimuksen aiheita.

10.1 Tutkimuksen luotettavuus ja onnistuminen

Aineiston keruussa laadukkuutta voidaan tavoitella tekemällä hyvä haastattelurunko (Hirsjärvi & Hurme 2001, 184). Mielestäni onnistuin tekemään suhteellisen hyvän teemahaastattelurungon. Siinä oli selkeät ja yksinkertaiset teemat. Toisaalta minua jäi kaduttamaan muutama kohta, jota en kysynyt haastattelussa, muun muassa subjektiivisia kokemuksia siitä, miksi haastateltava oli lähtenyt mukaan vanhusneuvoston toimintaan. Haastattelutilanteita pohdittaessani olisin voinut tehdä enemmän jatkokysymyksiä ja tarkentaa tiettyjä vastauksia. Tämä olisi tuonut haastatteluihin enemmän laajuutta ja monipuolisuutta. Muuten haastattelut onnistuivat mielestäni hyvin. Teemahaastattelu oli oikea valinta, sillä se jäsensi haastattelua hyvin ja antoi mahdollisuuden vapaamuotoisimpiin vastauksiin. Haastateltavien määrä oli sopiva. Oli hyödyllistä, kun ei itse tarvinnut rajata porukkaa vaan kaikki ryhmän jäsenet saivat mahdollisuuden osallistua haastatteluun.

Haastatteluaineiston luotettavuus riippuu laadusta (Hirsjärvi & Hurme 2001, 185). Mielestäni aineistoni on luotettavaa, sillä haastattelin kaikkia jäseniä, tallenteiden laatu oli hyvä ja litterointi noudatti samoja sääntöjä. Tutkimustuloksia tarkasteltaessa vastaajien henkilöllisyys ei tule esille.

Tutkimukseni kokonaisuutta ajatellen olen suhteellisen tyytyväinen lopputulokseen. Mielestäni onnistuin luomaan melko kattavan ja todella ajankohtaisen tutkimuksen. Uskon opinnäytetyöstäni olevan hyötyä muun muassa isokyröläisille kuntapäättäjäille, jotka käyvät kiivasta keskustelua Isonkyrön tulevaisuudesta. Myös tulevan vanhuspalvelulain myötä he joutuvat pohtimaan iäkkäiden asioita kunnassa uudella tavalla ja uskon, että tämän tutkimuksen avulla he saavat uusia näkökulmia vanhusneuvoston toiminnan kehittämisessä.

10.2 Oma oppiminen

Opinnäytetyön tekeminen oli minulle hieno ja ainutlaatuinen kokemus. On mukavaa saada päätökseen ensimmäinen oma tutkimus, jonka tekeminen tuntui välillä vaikealta ja ylitsepääsemättömältä, mutta sen lisäksi koin myös paljon onnistumisen hetkiä ja uusia oivalluksia. Opinnäytetyön työstämisprosessin jaksamisessa minua auttoi paljon mieluinen ja kiinnostava aiheeni. Sain yhdistettyä monta mielenkiinnon kohdettani yhteen: kotiseutu, historia, politiikka, vaikuttaminen ja ennen kaikkea iäkkäiden asiat. Oman lisäyksensä tähän kaikkeen toi aiheiden ajankohaisuus, sillä sain opinnäytetyötäni tehdessä olla jatkuvasti ajan hermoilla. Uutisten seuraaminen niin televisiosta kuin lehdistäkin lisäsi kiinnostuneisuuttani aihetta kohtaan ja sai minut tajuamaan, kuinka tärkeästä asiasta teen opinnäytetyötäni.

Vaikka keskityin tässä tutkimuksessa ainoastaan oman kotipaikkakuntani vanhusneuvostoon ja heidän ajatuksiinsa kuntaliitoksesta, uskon kuitenkin aiheen kosketavan myös monia muita pieniä paikkakuntia. Suomen kuntien lukumäärää pyritään nyt kovin ottein karsimaan, sillä useat pienet kunnat ovat taloudellisesti huonossa tilanteessa eikä niillä uskota olevan mahdollisuuksia järjestää kuntalaisille vaadittavat palvelut tulevaisuudessa. Pienen kunnan liittäminen osaksi suurempaa kuntakokonaisuutta ei ole yksinkertainen ja helppo asia. Kuten tutkimustuloksissanikin käy ilmi, olisi oman synnyinkunnan häviäminen kartalta iäkkäille kova pala nieltäväksi eikä siihen ryhdytä vasta kun on aivan pakko. Asioiden hoitaminen paikallistasolla pidetään tärkeänä, eikä siitä haluta luopua. Suuren kaupungin alaisuuteen joutuminen tuo iäkkäille mielikuvan, kuinka isot päättää ja pienet nyökyttelee perässä. Syrjäkyläksi jäämisen riskit tiedetään.

10.3 Jatkotutkimuksen aiheet

Jatkotutkimusmahdollisuutena voisi mielestäni tutkia uuden vanhuspalvelulain vaikutuksia vanhusneuvoston toimintaan. Olisi mielenkiintoista saada tietää, paraneeko iäkkäiden vaikutusmahdollisuudet vanhuspalvelulain myötä ja miten kunta huomioi vanhusneuvoston mielipiteet vanhuksia käsiteltävissä asioissa.

Toisena jatkotutkimusmahdollisuutena voisi selvittää iäkkäiden näkemyksiä siitä, miten kuntaliitos on vaikuttanut heidän elämäänsä - mitä negatiivisia ja positiivisia asioita kuntaliitoksesta on seurannut? Tutkimuksessa saisi selvyyden siihen, ovatko iäkkäiden tarvitsemat paikallispalvelut siirtyneet kauemmas ja vaikutusmahdollisuudet huonontuneet. Edellä mainitut seikat ovat tutkimukseni mukaan suurimpia iäkkäiden huolenaiheita, joita kuntaliitoksesta voisi seurata.

LÄHTEET

- Arola, P., Aromaa, V., Haapala, P., Hentilä, S. & Kauppinen, S. 2005. Kansalainen ja yhteiskunta. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Erkkilä, A. 2009. Kuntaliitos kiinnostaa kovasti kyrönmaalaisia. Pohjankyrö 14.12.2009, 12.
- Erkkilä, A. 2010. Kuntaliitoskysely vahva mielipide. Pohjankyrö 11.1.2010, 6.
- Erkkilä, A. 2012. Kuntaliitos kuumentaa fanaatikot vippaskonteihin. Pohjankyrö 23.2.2012, 3.
- Erkkilä, A. 2012. Ministeriön kuntamalli kallis, tehoton ja ontto. Pohjankyrö 12.4.2012, 5.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Osuuskunta vastapaino.
- Hankkeen aikataulu. [Verkkosivu]. Helsinki: Suomen Kuntaliitto. [Viitattu 10.3.2012]. Saatavana: <http://www.kunnat.net/fi/palvelualueet/paras/hankkeeneteneminen/aikataulu/Sivut/default.aspx>
- Harjula, H. 2006. Vanhusneuvoston asema kunnassa. Vanhustyö (4), 31-32.
- Harjula, H., Lundström, I., Kirvelä, T., Majoinen, K. & Myllyntaus, O. 2004. Toimiva kunta. Sipoo: Silverprint Oy.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2001 Tutkimushaastattelu: teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2001. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Hunnakko, P. 2012. Isokyröläisvaltuutetut: Viedäänkö itsenäisyys pakolla? Ilkka 9.11.2012, 23.
- Hunnakko, P. 2012. Luupin alla nyt: Ylistaro ja Vähäkyrö. Ilkka 28.8.2012, 4.
- Häkkinen, H. & Virnes, E. 2000. Vanhusneuvostot Suomessa ja eräissä muissa maissa. Helsinki: Suomen Kuntaliitto.
- lääkkään henkilön sosiaali- ja terveyspalvelujen saannin turvaaminen. [Verkkosivu]. Sosiaali- ja terveysministeriö 10.5.2012. Saatavana: http://www.stm.fi/vireilla/lainsaadantohankkeet/sosiaali_ja_terveydenhuolto/ikaantyneet
- Isokyrö sanoo ehdottoman ein kuntaliitoksille. 2012. Ilkka 4.4.2012.

Isokyrö – Storkyro. [Verkkosivu]. Tilastokeskus. [Viitattu 10.10.2012]. Saatavana: <http://tilastokeskus.fi/tup/kunnat/kuntatiedot/152.html>

Isostakyröstä ei pakkoliitokselle, kyllä bonuksille. 2012. Pohjankyrö 18.10.2012, 9.

Jäsenkunnat. [viitattu 1.10.2012] Saatavana: http://www.epshp.fi/1/yleisesittely/jasenkunnat_ja_terveyskeskukset

Knaapi, R. 2003. Asuttua maata & Sotia sotien jälkeen. Teoksessa: Pöntinen, B. (toim.) Isokyrö ja Kyrönmaa. Benjam Pöntinen TMI.

Kolmen kunnan Kyrönmaa saa kannatusta Isossakyrössä. 2009. [Verkkolehtiartikkeli]. Ilkka 26.11.2009. [Viitattu 9.6.2012]. Saatavana: <http://www.ilkka.fi/uutiset/maakunta/kolmen-kunnan-kyronmaa-saa-kannatusta-isossakyrössä-1.757384>

Koski, A., Kurikka, P., Majoinen, K., Myllyntaus, O., Pakarinen, T. & Seppälä, J. 2008. Hyvä hallitustyöskentely. Helsinki: Suomen Kuntaliitto.

Kunnallishallinnon rakennetyöryhmä. 2012. Elinvoimainen kunta- ja palvelurakenne: kunnallishallinnon rakennetyöryhmän selvitys. Osa 1, selvitysoa. Valtiovarainministeriön julkaisuja 5a/2012.

Kunta- ja palvelurakenneuudistus. [Verkkosivu]. Valtiovarainministeriö. [Viitattu 10.3.2012]. Saatavana: http://www.vm.fi/vm/fi/05_hankkeet/025_uusi_paras/index.jsp

Kuntauudistus. [Verkkosivu]. Valtiovarainministeriö. [Viitattu 11.3.2012]. Saatavana: http://www.vm.fi/vm/fi/05_hankkeet/0107_kuntauudistus/index.jsp

Kurikka, P., Majoinen, K. & Miettinen, R. 2008. Vastuullinen valtuutettu. Helsinki: Suomen Kuntaliitto.

Korpela-Mäki, P. 2012. Vähäkyrö haluaa Kylkkälän. Pohjankyrö 12.4.2012, 1.

Kyrönmaan kuntaliitossuunitelmat kaivettiin jälleen esiin. 2009. [Verkkolehtiartikkeli]. Yle uutiset Pohjanmaa 11.11.2009. [Viitattu 9.6.2012]. Saatavana: http://yle.fi/uutiset/kyronmaan_kuntaliitossuunnitelmat_kaivettiin_jalleen_esiin/1152005

Kyrönmaan seutukunta. [viitattu 1.10.2012]. Saatavana: http://www.vahakyro.fi/Suomeksi/MATKAILIJALLE_VINKKEJA/Kyronmaan_seutukunta

Kyrönmaata heräteltiin, Vaasa-liitosta selvitetiin. 2010. Pohjankyrö. 29.12.2010, 6-7.

L 17.3.1995/365. Kuntalaki.

L 11.12.1997/1159. Maakuntajakolaki.

L 11.6.1999/731. Perustuslaki.

L 11.4.2003. Laki kunnallisesta viranhaltijasta.

Lagerstedt, I. 1998. Esi-isiemme Palonkylä. Teoksessa: Palonkylän toimikunta (toim.) Palonkylän historia.

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta ja iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista. Sosiaali- ja terveysministeriö 19.4.2012. Saatavana: http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=5065240&name=DLFE-19627.pdf

Lausunto Maakunnan nimestä, Kunnanhallitus 12.1.1998

Leinonen, A. 2006. Vanhusneuvoston funktioita jäljittämässä: tutkimus maaseutu- maisten kuntien vanhusneuvostoista. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Mykkänen, A. & Rauhio, P. 2006. Hallituksen painava ponnistus. Teoksessa: Hirvikorpi, H. (toim.) Paras tuoreltaan tulkittuna. Kunnallisalan kehittämissäätiö (KAKS), 31-39.

Napuen taistelun (1714) muistomerkki. [Verkkosivu]. Isonkyrön kunta. [Viitattu 4.6.2012]. Saatavana: <http://www.isokyro.fi/?id=146&lang=fi>

Pajunen, E., Pihlajasaari, J. & Rautio, P. 2012. Isokyrö hoi, kuntaliitos säilyttää toki vanhuspalvelut nykytasolla. Pohjalainen 13.9.2012, 1.

Pylkkänen, R. 2004. Isonkyrön vanha kirkko. Teoksessa: Isonkyrön seurakunta (toim.) Isonkyrön vanhan kirkon historiaa.

Päätös kuntaliitoksesta karkottaa ehdokkaita. 2012. Ilkka 28.8.2012, 4.

Raivio, K. 2006. Paras -hanke Suomea muokkaamassa. Yhteiskuntapolitiikka (2), 186-187.

Ryynänen, A. 2008. Kuntaudistus ja itsehallinto. Tampere: Tampereen Yliopisto.

Tuori, K. 2004. Sosiaalioikeus. Helsinki: Wsoy.

Ujainen, J. & Erkkilä, A. 2012. Ministeriön kuntakartta ei miellyttänyt kuntia. Pohjankyrö 23.2.2012, 12.

Vanha kirkko. [Verkkosivu]. Isonkyrön kunta. [Viitattu 4.6.2012]. Saatavana: <http://www.isokyro.fi/?id=144&lang=fi>

Vanhuspalvelulailla turvataan laadukkaita palveluita iäkkäille koko maassa. [Verkkosivu]. Sosiaali- ja terveysministeriö 8.11.2012. Saatavana: <http://www.stm.fi/tiedotteet/tiedote/-/view/1839916#fi>

Vanhuspalvelulain valmistelu. [Verkkosivu]. Suomen kuntaliitto 19.4.2012. Saatavana:

<http://www.kunnat.net/fi/asiantuntijapalvelut/soster/sosiaalipalvelut/ikaantyneet/vanhuspalvelulaki/Sivut/default.aspx>

Vanhuspalvelulaki. [Verkkosivu]. Eduskunnan kirjasto. [Viitattu 10.10.2012]. Saatavana:

<http://lib.eduskunta.fi/Resource.phx/kirjasto/oikeudellinentieto/tietopaketit/vanhuspalvelulaki.htx>

Virnes, E. 31.3.2011. Vanhusneuvostot. [Verkkosivu]. Saatavana:

<http://www.kunnat.net/fi/asiantuntijapalvelut/soster/sosiaalipalvelut/ikaantyneet/vanhusneuvostot/Sivut/default.aspx#anchor-details>

Väyrynen, L. 2004. Pohjan Kyrön kirkkotiet. Lapua: Lapuan hiippakunnan tuomio-kapituli.

LIITTEET

LIITE 1 TEEMAHAASTATTELU

Esitiedot

- ikä, sukupuoli
- asuinkuntana Isokyrö
- vaikuttaminen kunnan asioihin
- kiinnostuneisuus kunnallispolitiikkaan
- vanhusneuvoston jäsenyys

Isokyrö ja iäkkäät – ennen & nyt

- tyytyväisyys vanhusneuvoston toimintaan
- kuntapäättäjien kiinnostuneisuus
- isokyröläisten iäkkäiden huomioiminen päätöksenteossa
- isokyröläisten iäkkäiden kiinnostuneisuus kunnallispolitiikkaan

Isokyrö ja iäkkäät– tulevaisuus

- vanhusneuvoston kehittäminen
- vanhusneuvostolle painoarvoa
- Isonkyrön kuntaliitokset
- liitosten merkitykset
- vanhusneuvoston kokoonpano liitosten jälkeen
- iäkkäiden äänen kuuluminen jatkossa

Lopuksi: mitä kyröläisyys merkitsee sinulle?

LIITE 2 HAASTATTELULUPA OPINNÄYTETYÖHÖN

Annan suostumukseni geronomiopiskelijalle Maria Korvolalle haastattelun suorittamiseen. Haastattelun aineistoa käytetään opintoihin liittyvän opinnäytetyön tekemiseen. Opinnäytetyössä haastattelun aineistosta ei käy ilmi haastateltavien henkilöllisyys. Haastattelussa saa käyttää nauhuria. Nauhat hävitetään opinnäytetyöni valmistuttua.

Paikka ja aika

Allekirjoitus

Haastatteluun ja siitä saatuun aineistoon liittyvissä kysymyksissä voi ottaa yhteyttä:

Maria Korvola

Puh. xxx-xxxxxxx